

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး
 များနှင့် **REDD+** ရက်(၆)အပေါင်း

ဝိုင် (ရိုးရာဝန်းကျင်ဖြင့်တစ်ရေးအဖွဲ့)

အမှတ် (၆၈၇) ကြို့တန်း စုဝေး(တောင်) အရွှေ့ကြို့တန်း၊ အင်းစိန် - ရန်ကင်း။
 ရုံးဖုန်း / ၀၉-၂၅၄ ၂၄၉ ၄၉၄
 ဖေ့စ်ဘွတ်ခ် / <https://www.facebook.com/PromotionOfIndigenousandNatureTogether>
 အင်တာနက်လိပ်စာ / www.pointmyanmar.org
 ဘီအီးအေလ် / point.org.mm@gmail.com

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများနှင့် REDD+

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများသည် သစ်တောများကို စီမံခန့်ခွဲပြီး ၎င်းတို့၏အသက်မွေးမှုအတွက် အဆိုပါ သစ်တောများအပေါ် မှီခိုနေကြပါသည်။ သို့သော် အမျိုးသမီးများ၏ ယင်းသစ်တောများအပေါ်ပိုင်ဆိုင်မှုမှာ အာမခံ ချက်မရှိပါ။ အမျိုးသမီးများသည် သစ်တောများကိုစီမံခန့်ခွဲရာတွင် အမျိုးသားများနှင့် ကွဲပြားခြားနားသော အခန်းကဏ္ဍ များ၌ ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေရသည့်အားလျော်စွာ သစ်တောများနှင့်ပတ်သက်၍သော်လည်းကောင်း၊ သစ်တောများကို စီမံခန့်ခွဲရန် မတူညီသောဦးစားပေးကဏ္ဍများနှင့်ပတ်သက်၍သော်လည်းကောင်း တစ်ဖက်ကမ်းခတ်ကျွမ်းကျင်သည့် အသိပညာဗဟုသုတများကိုလည်း ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့ ထူးခြားသောအသိပညာဗဟုသုတများနှင့် ဦးစားပေးမှုများပိုင်ဆိုင်ထားသော်လည်း သစ်တောများနှင့်ပတ်သက်၍ အဆင့်တိုင်းရှိဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၌ မြန်မာနိုင်ငံရှိအမျိုးသမီးများ၏ ကိုယ်စားပြုခံရမှုမှာမူ လွန်စွာနည်းပါးနေပါသည်။

အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အမျိုးသားအဆင့်မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း(NSPAW)နှင့် အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ(NLUP)တို့အပါအဝင် နိုင်ငံတော်၏ကတိကဝတ်ပြုမှုများမှ အမျိုးသမီးများအတွက် မြေယာနှင့် ပတ်သက်သော အခွင့်အရေးများအပြင် မူဝါဒရေးဆွဲခြင်း၊ မြေအသုံးချမှုစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ အရင်းအမြစ်များကို စီမံခန့် ခွဲခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးတို့တွင် ပါဝင်နိုင်သောအခွင့်အရေးများကို အတည်ပြုဖော်ပြပေးထားသည်။ CEDAW၊ UNDRIPနှင့် UNFCCC၏ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများ အစရှိသည့် နိုင်ငံတကာ သဘောတူကြေညာချက်များကလည်း မြေယာနှင့်သစ်တောများအပေါ် အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် တို့ကို အတည်ပြုဖော်ပြပေးထားပါသည်။

REDD+သည် အထက်ဖော်ပြပါ နိုင်ငံတော်မူဝါဒများ၊ နိုင်ငံတကာကတိကဝတ်များနှင့် လျော်ညီစွာ၊ မြေယာ၊ သစ်တောများနှင့်ပတ်သက်သော အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများကို အတည်ပြုပေးရန်နှင့် ပိုမိုအားကောင်းလာအောင် ပြု လုပ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်အဆင့် REDD+အစီအစဉ်နှင့် မဟာဗျူဟာများပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းတို့တွင် ကျား၊မရေးရာကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ် သည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများတွင် ကျား/မရေးရာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းသည် အမျိုးသမီးများ (အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ)အပေါ် သက်ရောက်လာနိုင်သော REDD+၏ အန္တရာယ်များကို လျော့နည်းသွား စေရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံတော်အဆင့်မဟာဗျူဟာတစ်ခုလုံးအနေဖြင့် အမျိုးသမီးများ သာတူ ညီမျှမှုရှိစွာအကျိုးဖြစ်ထွန်းကြောင်း သေချာအောင်လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။ ဤပန်းတိုင်များကို အမျိုးသမီးများ ပြည့်ပြည့် ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်ကြမှသာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုသို့ပါဝင်မှသာ ထိရောက်မှုရှိသော၊ အကျိုးများသော၊ သာတူ ညီမျှမှုရှိသော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ချရေးတို့တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အသိပညာဗဟုသုတ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ဦးစားပေးအကြောင်းအရာများအားဖြင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းလာမည်ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသမီးများ ပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်ခြင်းအတွက် ကတိကဝတ်ပြုမှုများ

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများသည် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ သီးခြားစီဖြစ် သော်လည်း ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့် အခန်းကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်နေရလေ့ရှိသည်။ တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံကွဲပြားမှု ရှိသော် လည်း၊ အမျိုးသမီးများသည် သစ်တောမှ ထွက်သောစားစရာများ၊ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များ၊ ထင်း၊ ရေ အစရှိသည်တို့ကို စုဆောင်းရသည့် အခြေခံအသက်ရှင်မှုအတွက် လိုအပ်သော အလုပ်များကို လုပ်ဆောင်ရပြီး၊ အမျိုးသားများမှာမူ စီးပွား ဖြစ်သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အမဲလိုက်ခြင်းအစရှိသည့် အလုပ်များကို လုပ်ဆောင်လေ့ရှိကြသည်။^၁

POINT၏ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများမှ တွေ့ရှိချက်များအပြင် ဒေသခံတို့၏ အသိပညာဗဟုသုတများကို မှတ် တမ်းတင်ချိန်တွင်^၂ အမျိုးသမီးများအလေးပေးအာရုံစိုက်ခဲ့သည့် အကြောင်းအရာများအရ အထက်ပါ လုပ်ဆောင်မှုပုံစံ များမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် တော်တော်များများမှန်ကန်သည်ဟု ယူဆရပါသည်။ သို့သော် အမျိုးသမီးများ၏ သစ်တော စီမံခန့်ခွဲမှုပိုင်းဆိုင်ရာအခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်သော သုတေသနပြုချက်များမှာ နည်းပါးလျက်ရှိနေသေးသည့်အပြင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ကွဲပြားခြားနားသော ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် သစ်တောအမျိုးအစားအမျိုးမျိုးတွင် အမျိုး သမီးများ၏အခန်းကဏ္ဍသည် တစ်သမတ်တည်းရှိနေလိမ့်မည်ဟု ယူဆ၍မရပါ။^၃ ကျားမဖြစ်တည်မှုအပေါ် မူတည်၍ သစ်တောအသုံးချမှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကွာခြားသွားပုံကို နားလည်ပြီး၊ ကျားမရေးရာတုန့်ပြန်မှုရှိသော ချဉ်းကပ်မှုပုံစံဖြင့် အမျိုးသားများရော၊ အမျိုးသမီးများပါ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည့် REDD+ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် သုတေသနပြုချက်များမှာ မရှိမဖြစ်အရေးကြီးပါသည်။

သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် အမျိုးသမီးများသည် ထူးခြားသောအခန်းကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်နေရသည်နှင့်အညီ ၎င်း တို့တွင် သစ်တောများနှင့်ပတ်သက်၍ ကွဲပြားခြားနားသော ပါရဂူမြောက်သည့် အသိပညာဗဟုသုတများ ပိုင်ဆိုင်ထားသ ကဲ့သို့၊ သစ်တောများကို မည်ကဲ့သို့ စီမံသင့်သည်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း မတူညီသောဦးစားပေးမှုများနှင့် စိတ်ဝင်စားမှုများ ရှိနေတတ်ပါသည်။ အဆိုပါမတူကွဲပြားမှုများကိုနားလည်အောင် သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းသည် သစ်တောနှင့် မြေယာမူဝါဒ များ၊ စီမံကိန်းများအားဖြင့် အမျိုးသမီးများတွင်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်နိုင် မည်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများ၏ အသိပညာဗဟုသုတ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ဦးစားပေးမှုများကို ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရာတွင် ထိရောက်မှုအရှိဆုံးနည်းလမ်းမှာမူ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင် မှုကို သေချာအောင်ပြုလုပ်ပေးရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများအတွက် သစ်တောများ၏ အရေးပါမှုနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သော ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းနှိုင်းယှဉ်သတင်းအချက်အလက်များအတွက်၊ နိုင်ငံပေါင်း ၂၄ နိုင်ငံမှ အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်၊ နှိုင်း ယှဉ်ထားသော CIFORမှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ဆင်းရဲမဲ့တေမှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု (PEN) သုတေသနစာတမ်းကို ကြည့်ရန်။ (<http://www.cifor.org/pen/>)

၂။ POINTသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ပတ်သက်သော ၎င်း၏ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် ကျားမရေးရာကဏ္ဍများကို အမြဲထည့်သွင်း လေ့ရှိပြီး ၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် သစ်တောများအပေါ် အထူးပြုထားသော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲနှစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

၃။ ဥပမာအားဖြင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင် အမျိုးသမီးများသည် တိုင်းရင်းဆေးများ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များနှင့် ပတ်သက်သော ၎င်း တို့၏ အသိပညာဗဟုသုတများကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။ TRIP NET ၂၀၁၆

၄။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် အမျိုးသမီးများသည် ထင်းစုဆောင်းခြင်းအတွက် တာဝန်ယူရလေ့ရှိပါသည်။ အင်းလေးကန်ပတ်ဝန်းကျင်ပြုလုပ် ခဲ့သော ကျားမရေးရာနှင့်ပတ်သက်သည့် ၂၀၁၂ UNDPလေ့လာမှုတစ်ခုတွင် ပအိုဝ်းနှင့် တောင်ရိုးလူမှုအဖွဲ့အစည်းများက အမျိုးသားများ ရောအမျိုးသမီးများပါ သစ်တောများအတွင်း ထင်းစုဆောင်းရသည်ဟု အစီရင်ခံပြီး၊ ဓနနှင့် အင်းသားလူမှုအဖွဲ့အစည်းများက အမျိုး သားအားဖြင့် အမျိုးသားများသာ ထင်းစုဆောင်းရသည်ဟု အစီရင်ခံပါသည်။ ဤလူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှာ သစ်တောများမှ ထင်းများကို ကြီးစွာမှီခိုအားထားနေခြင်းမရှိသည့် အချက်မှာမူ ဤတွေ့ရှိချက်များအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်ပါသည်။

သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ

ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများတွင် အမျိုးသမီးများ၏အခန်းကဏ္ဍ

အမျိုးသမီးများတွင် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကွဲပြားခြားနားသော အသိပညာ၊ လိုလားချက်များနှင့် ဦးစားပေးကိစ္စများရှိသော်လည်း၊ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးတွင်သာမက မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပါ သစ်တောများနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများတွင် အမျိုးသမီးများကိုယ်စားပြုခံရမှုသည် အလွန်နည်းပါးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ရွေးကောက်ခံ ရာထူးများတွင် အမျိုးသမီးအနည်းငယ်သာရှိပြီး၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ၉.၇%နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ ၁၂.၈၀%သည်သာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြသည်။ အချို့သောဝန်ကြီးဌာနများတွင် အမျိုးသားဝန် ထမ်းနှင့် အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းအရေအတွက် အတူတူနီးပါးခန့်ရှိသော်လည်း၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနများရှိ အကြီးပိုင်းရာထူးများ တွင် အမျိုးသမီးအနည်းငယ်သာရှိနေသည်။ REDD+ကို အဓိကပြင်ဆင်ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်မည့် ဝန်ကြီးဌာန များတွင်လည်း ထိုကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါဝန်ကြီးဌာနများတွင် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန် ကြီးဌာန (MONREC)၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD) နှင့် မြေယာနှင့်အရင်းအမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲရသည့် အခြားသောဌာနများ ပါဝင်သည်။^၅ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ စသည့် ဒေသ တွင်းအုပ်ချုပ်ရေးရာထူးများအားလုံးနီးပါးကိုလည်း အမျိုးသားများသာပိုင်ဆိုင်ထားသည်။^၆

အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၊ ရာသီ ဥတုပြောင်းလဲမှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရေးတို့တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝ သောပါဝင်မှုများ သေချာစွာဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် စနစ်များ၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လုပ်နည်းလုပ်ဟန်အလေ့အထ များပိုမိုအားကောင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်ဖြစ်သည်။

- NSPAW, အမျိုးသမီးများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏အခန်းကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့အမျိုးမျိုးအပေါ်မူတည်၍ အပြောင်းအလဲရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်း ရင်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များအတိုင်း မြေယာများကို စီမံခန့်ခွဲပြီး၊ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၊ ကျေးရွာအကြီးအကဲများ အစရှိသည့် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာဓလေ့အဖွဲ့အစည်းများထံသို့ အဆိုပါစနစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ပေးအပ်ထားပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ကျေးရွာအစည်းအဝေးများ၏ ဆွေးနွေးမှုများမှတစ်ဆင့် ချမှတ်လေ့ရှိ သည်။ အချို့သောဓလေ့များတွင် ကျေးရွာအစည်းအဝေးများသို့ အမျိုးသားများရော၊ အမျိုးသမီးများပါတက်ရောက်ရပြီး ဆွေးနွေးမှုများတွင် ပါဝင်ရသော်လည်း၊ အချို့သောဓလေ့များတွင်မူ အမျိုးသားများသာ အစည်းအဝေးများတွင် တက်

၅။ Namati ၂၀၁၆

၆။ အိမ်ထောင်ဦးစီးများသည် အိမ်ထောင်စု ၁၀၀ပါဝင်သောအဖွဲ့၏ ခေါင်းဆောင်များကိုရွေးကောက်ပြီး၊ အဆိုပါရွေးကောက်ခံရသူများမှ ရပ်ကွက် (သို့) ကျေးရွာအုပ်စု၏ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို ပြန်လည်ရွေးကောက်ပေးသည်။ အိမ်ထောင်ဦးစီးများသည် အများအားဖြင့် အမျိုးသားများဖြစ်ကြပြီး၊ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ၁၆၇၅ ယောက် အနက်မှ ၄၂ ယောက် (၀.၂၅% ခန့်) သာ အမျိုးသမီးများဖြစ် ကြသည်။

ရောက်ပါဝင်ကြရသည်။ ကျေးရွာအစည်းအဝေးများကို တက်ရောက်သည်ဖြစ်စေ၊ မတက်ရောက်သည်ဖြစ်စေ၊ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် မိရိုးဖလာကျေးရွာခေါင်းဆောင်မှုပိုင်းရာထူးများကို ပိုင်ဆိုင်ရလေ့မရှိပါ။ ECDF မှ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် မတူညီသောတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုအမျိုးမျိုးအကြား မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအကြောင်း လေ့လာမှုတစ်ခုတွင်၊ လေ့လာမှု၌ပါဝင်သောကျေးရွာများရှိ မိရိုးဖလာကျေးရွာအကြီးအကဲများ၊ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၊ မြေယာ၊ သစ်တောနှင့် ရေအရင်းအမြစ်ကော်မတီများရှိ ရွေးကောက်ခံရာထူးများ၏ ၆% တွင်သာ အမျိုးသမီးများ တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည်။^၇

အချို့သောဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုအပိုင်းတွင် အမျိုးသမီးများ၏အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုအားကောင်းလာအောင် ပြုလုပ်ပေးရန်ရည်ရွယ်ကြသည်။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများကိုဖော်ဆောင်ပေးနေသည့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်း(NGO)များအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း၏ အလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီများတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်ရန်နှင့် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာစေရန် တိုက်တွန်းအားပေးလျက်ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အမျိုးသားအဆင့် လူထုမှဦးဆောင်သောဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်တွင် စီမံချက်၏ ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်ကော်မတီများ၏အဖွဲ့ဝင်တစ်ဝက်သည် အမျိုးသမီးများဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်။ သို့သော်လည်း အမျိုးသမီးများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ ၎င်းတို့သည် မကြာခဏဆိုသလိုပင် အထောက်အကူပေးရသောနေရာများကိုသာ ရရှိလေ့ရှိပြီး၊ ကော်မတီတွင် မှတ်တမ်းရေးသားခြင်း၊ ငွေစာရင်းများထိန်းသိမ်းခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုသာ ပြုလုပ်ရသည်ဟု အစီရင်ခံကြသည်။ ထို့အပြင် အိမ်ထောင်မရှိသောအမျိုးသမီးများသည် တစ်ဦးတည်းခရီးသွားရန် မသင့်လျော်ဟု ထင်မြင်ယူဆချက်များရှိနေသဖြင့် အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ကျေးရွာပြင်ပတွင် ပြုလုပ်သောအစည်းအဝေးများသို့ သွားရောက်ရန် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရလေ့ရှိသည်။^၈

အမျိုးသမီးများ ပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက် ပါဝင်ခြင်းအတွက် ကတိကဝတ်ပြုမှုများ

အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရေးတို့တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသောပါဝင်မှုများ သေချာစွာဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် စနစ်များ၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လုပ်နည်းလုပ်ဟန်အလေ့အထများ ပိုမိုအားကောင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်ဖြစ်သည်။

- NSPAW, အမျိုးသမီးများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်မူဝါဒများနှင့် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များအရ သစ်တောနှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒရေးဆွဲမှုများတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပါမည်ဟု ကတိကဝတ်များပြုလုပ်ထားခဲ့သည်။

၇။ ECDF ၂၀၁၆

၈။ POINTမှ ပြုလုပ်ခဲ့သော ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ဒေသခံလူထုများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ

NLUPက အများပါဝင်သောမြေအသုံးချမှုအတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းတွင် အမျိုးသားများရော အမျိုးသမီးများပါ ပါဝင်ရမည်ဟု ပြဌာန်းထားသည် (အပိုင်း ၃၊ အခန်း ၁၊ အပိုင်း ၁၉ ဂ)။ အပိုင်း၉တွင် မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်၊ မြေယာနှင့်ပတ်သက်သောကိစ္စရပ်များတွင် မိမိတို့၏လူမှုအဖွဲ့အစည်းကို ကိုယ်စားပြုပိုင်ခွင့် အစရှိသည်တို့တွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့အား တူညီသောအခွင့်အရေးများပေးအပ်ထားသည်။

အမျိုးသမီးများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အမျိုးသားအဆင့်မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (NSPAW) (၂၀၁၃- ၂၀၂၂) တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ အခန်းတစ်ခုပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းအခန်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ သဘာဝသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲရေး၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုစသည်တို့တွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှုပိုမိုအားကောင်းလာအောင် ပြုလုပ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် သက်ဆိုင်ရာဌာနများ၊ အေဂျင်စီနှင့် ကော်မတီများတွင်သာမက မူဝါဒများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်မည့်ကဏ္ဍများ၌လည်း အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ရမည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ ပါဝင်သည်။ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ NSPAWကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးပေးရန် တာဝန်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့် မဟာဗျူဟာမူဘောင်(မူကြမ်း)တို့မှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးတို့တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများကို လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ခြင်း၊ ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှု စသည်တို့ကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရန် လမ်းညွှန်ထားသည်။

CEDAWမှ အမျိုးသမီးများကို အစိုးရမူဝါဒများပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းရာထူးများ ထမ်းဆောင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း အခွင့်အရေးများပေးအပ်ထားသည် (ပုဒ်မ ၇)။ ထို့အပြင် ကျေးလက်နေအမျိုးသမီးများကိုလည်း ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ပတ်သက်သောအစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်ရန်အခွင့်အရေးများကိုလည်း ပေးအပ်ထားသည်(ပုဒ်မ ၁၄)။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များ

တရားဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုခံရမှုမရှိခြင်းအပြင် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သော အခွင့်အလမ်းများကို ကန့်သတ်ထားသည့် လူမှုရေးနှင့် ရိုးရာဓလေ့အစဉ်အလာများကြောင့် အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာနှင့် သစ်တောများအပေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် အကန့်အသတ်ရှိနေသည်။ မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုခံရမှုမရှိခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များမှာ အစိုးရနှင့် မိရိုးဖလာစနစ်များအရ ကန့်သတ်ခံထားရခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း ဌာနေတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များမှာ လုံခြုံစိတ်ချရသောအာမခံချက်မရှိဘဲ ဖြစ်နေပါသည်။

အစိုးရ၏စနစ်များအတိုင်းဆိုပါက ၂၀၁၂ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေအရ ပေးအပ်ခဲ့သော မြေယာမှတ်ပုံတင်များတွင် အဓိကအားဖြင့် အမျိုးသားများကိုသာ စာရင်းသွင်းမှတ်ပုံတင်ပေးခဲ့ကြသည်။^{၉၀} အမျိုးသမီးအမည်ပေါက် ဖြစ်သော မြေယာမှတ်ပုံတင် မည်မျှရှိသည်၊ ပုံစံ(၇)ကိုအသုံးပြု၍ အမျိုးသမီးများမှတ်ပုံတင်ထားသော မြေယာမည်မျှရှိသည် အစရှိသည့် စာရင်းဇယားအချက်အလက်များလည်း မရှိသေးပါ။ သို့သော် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သည့်

၉။ ဤအစီရင်ခံစာကို ထုတ်ပြန်သည့်အချိန်တွင် မူကြမ်းအဆင့် ဖြစ်သည်။
၁၀။ Namati ၂၀၁၆

Namatiမှ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခဲ့သော ဥပဒေအထောက်အကူပြုများမှ ပုံစံ(၇)လျှောက်ထားရန်အတွက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး (၉)ခုမှ အိမ်ထောင်စု ၂,၀၀၀ကျော်ကို အကူအညီပေးခဲ့ပြီး၊ ၎င်းတို့အနက်မှ ၂၀%ခန့်သည် အမျိုးသမီးအမည်ကို အသုံးပြု၍ တင်ပြလျှောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၁} အဆိုပါဥပဒေအထောက်အကူပြုများမှ လျှောက်ထားသော အမှုကိစ္စများအနက် ပြေလည်သွားသော အမှုများနှင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်ရရှိသော အမှုများမှာ အချိုးအစားအားဖြင့် အတူတူခန့်ရှိပြီး၊ အမျိုးသမီးများတင်သွင်းသောပုံစံများ၏ ၅၆%နှင့် အမျိုးသားများတင်သွင်းသောပုံစံများ၏ ၆၀%မှာ ပြေလည်မှုရရှိခဲ့သည်။

အမည်များစွာကိုဖော်ပြထားရှိနိုင်သော ပူးတွဲမှတ်ပုံတင်ခြင်းများ (ဥပမာ - ခင်ပွန်းအမည်ရော၊ ဇနီးအမည်ပါ ထည့်သွင်း ခြင်း) သည် ပုံစံ(၇)ဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်သော်လည်း ၎င်းကို သိရှိသူနည်းပါးပြီး အသုံးပြုသူများစွာမရှိပါ။^{၁၂} Namati အဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်တစ်ခုမှာ ယခုလက်ရှိအချိန်အထိ ပူးတွဲမှတ်ပုံတင်ခြင်းများ၏ ပြေလည်မှုရရှိသည့်နှုန်းနှင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်ရရှိသည့်နှုန်းတို့မှာ နည်းပါးနေခြင်းဖြစ်ပြီး၊ Namatiမှ ကူညီပေးခဲ့သော ပူးတွဲမှတ်ပုံတင်ခြင်းများအနက်မှ ၁၈%သာ ပြေလည်မှုရရှိခဲ့သည်။ ၎င်းကို တစ်ဦးချင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းများမှ အမျိုးသမီး ၅၆%နှင့် အမျိုးသား ၆၀%တို့ ပြေလည်မှုရရှိခဲ့ခြင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။^{၁၃} ပူးတွဲမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးအမည်ဖြင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းများနှင့်ပတ်သက်သော အတားအဆီးများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခြင်းမပြုပါက၊ အမျိုးသားအိမ်ထောင်ဦးစီးများကိုသာ အဓိကထား၍ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်ထုတ်ပေးနေခြင်းသည် အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာအပေါ်လက်လှမ်းမီမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုကို လျော့နည်းစေနိုင်သည်။

အစိုးရစနစ်အတွင်း မိရိုးဖလာမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ အသိအမှတ်ပြုဆောင်ရွက်ပေးရန်အတွက် ရည်ရွယ်ဖော်ဆောင်ထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမရှိသေးပါ။ မိရိုးဖလာမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအမျိုးမျိုးအကြား ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိနေသော်လည်း၊ အချို့သောကဏ္ဍများတွင်မူ တူညီမှုရှိသည်။ ကျေးရွာ^{၁၄}သည် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းကန့်သတ်ချက်မူဘောင်များအတွင်းမှ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောလုပ်ငန်းများကို ပေါင်းစည်းထားသောလုပ်နည်းလုပ်ဟန်ဖြင့် မတူညီသော မြေယာအသုံးချမှုအမျိုးအစားများအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အစီအစဉ်အမျိုးမျိုးဖြင့် မြေယာကိုစီမံလေ့ရှိသည်။ စပါးစိုက်ခင်းများ၊ သစ်သီးခြံများ၊ ဥယျာဉ်ခြံများနှင့် သစ်တောဖုံးလွှမ်းနေသောနယ်မြေ အစရှိသည့် အမြဲတမ်းစိုက်ပျိုးမြေနေရာများကို အိမ်ထောင်စုများမှ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိပြီး၊ သစ်တောများ၊ ရေနှင့် အခြားသောရပ်ရွာအရင်းအမြစ်များနှင့်ပတ်သက်သော အခွင့်အလမ်းများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတာဝန်များကို ကျေးရွာမှ ခွဲဝေယူလေ့ရှိပါသည်။

အမွေဆက်ခံခြင်းဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးစံများက မည်သည့်မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များကို အမျိုးသမီးများမှ အသုံးပြုခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရမည်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။ မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များတွင် အမွေဆက်ခံမှုသည် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာစံနှုန်းများ၏ လမ်းညွှန်မှုများအတိုင်းဖြစ်သည်။ အချို့သော မိရိုးဖလာစနစ်များတွင် ဖခင်၏ မျိုးရိုးကိုဆက်ခံသောသားယောက်ျားလေးများသာ အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဤစနစ်တွင် ချင်း၊ ကချင်နှင့် နာဂတို့၏ စနစ်များပါဝင်သည်။ ကရင်နှင့် ကယားမျိုးနွယ်စုများကျင့်သုံးကြသည့် အခြားသောမိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များတွင် မိဘများက မြေယာကို သားနှင့် သမီးနှစ်ဦးလုံးထံ အမွေပေးကြသည်။^{၁၅} သားယောက်ျားလေးများသာ အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများတွင် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားအချို့သည် အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အားကောင်းလာစေရန်အတွက် မိရိုးဖလာစံနှုန်းများတွင် အပြောင်းအလဲများဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်။ သားယောက်

၁၁။ Namati, 2018. Personal Communication.
၁၂။ Faxon ၂၀၁၅
၁၃။ Tim Millar, Namati. 2018. Personal Communication.
၁၄။ သို့မဟုတ် နီးကပ်စွာတည်ရှိလျက်ရှိသော ကျေးရွာအစုအဝေး
၁၅။ ECDF ၂၀၁၆

ကျားလေးများသာ အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်ပိုင်ခွင့်ရှိသော မိရိုးဖလာစနစ်နှင့် အစိုးရ၏ မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း စနစ်နှစ်ခုလုံးတွင် အမျိုးသားများကိုသာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်သောကြောင့်၊ အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များအား လက်လှမ်းမီမှုသည် ၎င်းတို့၏ အမျိုးသားများနှင့်ဆက်ဆံရေးအပေါ် မူတည်နေသည်။ ကနဦးတွင် ၎င်းသည် ဖခင်၏ မြေယာကို အသုံးပြုခွင့်ရှိမည်ဖြစ်ပြီး၊ လက်ထပ်ပြီးပါက ၎င်း၏အမျိုးသားအမွေဆက်ခံရရှိသောမြေယာကို အသုံးပြုခွင့်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စုတစ်စုသည် မြေယာကို အတူတကွစီမံခန့်ခွဲမှုပြုကောင်းပြုနိုင်သော်လည်း၊ ဖခင်ကြီးစိုးသည့်စနစ်များတွင် အမျိုးသားများသည် စီမံခန့်ခွဲမှုဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ အခွင့်အာဏာ ပိုမိုရရှိမည်ဖြစ်သည်။^{၁၆} အကယ်၍ အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မုဆိုးမဖြစ် (သို့) ကွာရှင်းလိုက်ပါက၊ ၎င်း၏သား အမွေဆက်ခံနိုင်သည့် အရွယ်ရောက်သည်အထိ မြေယာကိုစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရရှိနိုင်မည်။ သို့မဟုတ်ပါက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်များကို ဆုံးရှုံးပြီး ဆွေမျိုးသားချင်းအမျိုးသားတစ်ဦး၏ မြေယာအပေါ်တွင် မှီခိုသူဖြစ်လာရလိမ့်မည်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ မြေယာအပေါ် လက်လှမ်းမီမှုသည် အမျိုးသားများနှင့် ဆက်ဆံရေးအပေါ်မူတည်နေသောအခါ၊ အဆိုပါလက်လှမ်းမီမှုသည် အမျိုးသားများက ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးအရ တိုက်ရိုက်ရရှိသောလုပ်ပိုင်ခွင့်များထက် ပင်ကိုအားဖြင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု အားနည်းပါသည်။ အခြားသောနိုင်ငံများတွင် ဤကဲ့သို့သောလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုမရှိခြင်းသည် အမျိုးသမီးများကို ရပ်ရွာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် သစ်တောများအပါအဝင် မျှဝေထားသော အရင်းအမြစ်များအပေါ် ပိုမိုမှီခိုအားထားလာစေကြောင်း သုတေသနပြုလုပ်ချက်များမှ ရှာဖွေတွေ့ရှိထားသည်။ အမျိုးသမီးများ မှီခိုအားထားနေသော သစ်တောများသည်လည်း ယခုလက်ရှိတရားဥပဒေမူဘောင်များအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်၍ အသိအမှတ်ပြုမှုအနည်းဆုံးဖြစ်နေသည့် မြေယာအသုံးချမှုအမျိုးအစားတစ်ခုဖြစ်နေသည်။^{၁၇}

အမျိုးသမီးများ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကတိကဝတ်များ

တရားဥပဒေအနေဖြင့် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများကို တန်းတူညီမျှမှုရှိသော မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်၊ တူညီစွာ မြေယာနှင့် အဆောက်အအုံပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ မြေနှင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်တို့ကို တူညီစွာအမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်အစရှိသည်တို့ကို သတ်မှတ်ပြဌာန်းပေးသင့်သည်ဟု NLUPက ဆိုသည်။ ဤနေရာတွင် ခင်ပွန်းသည်ကွယ်လွန်သွားပါက (သို့မဟုတ်) လင်မယားကွာရှင်းပြတ်စဲပါက မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ အခွင့်အရေးတူညီစွာရရှိရန်အတွက် သာမက၊ မိရိုးဖလာမြေယာအသုံးချခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့သည် အိမ်ထောင်ရေးအခြေအနေအပေါ် မူတည်မှုမရှိရန်စသည့်အချက်များ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသမီးများ အတွက်သာမက အိမ်ထောင်ဖက်များအကြား တူညီသောမြေယာအခွင့်အရေးများကို အတည်ပြုပေးထားသည့် CEDAWတွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံဖြစ်သည်(အပိုဒ် ၁၄ နှင့် ၁၆)။

၁၆။ အင်းလေးကန်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ပအိုဝ်း၊ အင်းသား၊ ဇနုနှင့် တောင်ရိုးလူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ၌ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများသည် မြေယာအပေါ်ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခွင့် အတူတူနီးပါးခန့်ရှိသော်လည်း အမျိုးသားများမှာ မြေယာအပေါ် ပိုမိုထိန်းချုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု အစီရင်ခံခဲ့ကြသည်။ UNDP ၂၀၁၂။

၁၇။ Agarwal ၂၀၀၁။

မြေယာအရင်းအမြစ်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အားလုံးပါဝင်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများတွင် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် တူညီသောအခွင့်အရေးများရှိကြောင်း သေချာစေရန်

- NLUP, အပိုင်း ၁၊ အခန်း ၃၊ အခြေခံမူများ

ဌာနတိုင်းရင်းသားအမျိုးသမီးများ၏ အသက်မွေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ယဉ်ကျေးမှုတို့အတွက် မရှိမဖြစ်အရေးပါသော မိရိုးဖလာမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များကို NLUPက အသိအမှတ်ပြုသည်(အပိုင်း ၈)။ အဆိုပါအမျိုးသမီးများ၏ မြေယာထောင်းဆိုမှုသည် မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအပေါ် အခြေခံသည်။ ထို့ပြင် NLUP မိရိုးဖလာစနစ်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတန်းတူညီမျှမှုမရှိခြင်းကိုလည်း ထောက်ပြထားသည့်အပြင် မိရိုးဖလာမြေယာများနှင့်ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်သင့်ကြောင်း တိတိကျကျလမ်းညွှန်ပေးထားသည် (အပိုင်း ၈၊ အပိုဒ် ၆၇)။

ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ လွတ်လပ်သော၊ ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်း (FPIC)ရရှိပိုင်ခွင့်ကိုလည်း NLUPနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေတို့က အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ အမျိုးသားမြေဥပဒေနှင့် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့တွင် FPICကို ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရန် NLUPမှ လမ်းညွှန်ထားသည် (အပိုင်း ၄၊ အပိုဒ် ၄၃)။ VFVမြေယာများကို သစ်တောနယ်မြေ (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေအဖြစ် ခွဲခြားသတ်မှတ်ပေးမည့်၊ အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသော မြေများကို ဌာနရမ်းခြင်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးခြင်းတို့တွင် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများကို ကြိုတင်အသိပေး အကြောင်းကြားခြင်းနှင့် သဘောဆန္ဒရယူခြင်းတို့ကို လိုအပ်သည်။ အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် နေရာပြောင်းရွှေ့ခြင်းမျိုးတွင် ပြည်သူလူထုနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် အားလုံးပါဝင်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းများကို လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးကိစ္စအတွက် နေရာပြောင်းရွှေ့ခြင်းမျိုးတွင်မူ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများ၏ လိုလားချက်ကို ဦးစားပေးမည်ဖြစ်သည်(အပိုင်း ၄၊ အပိုဒ် ၃၀-၃၃)။

NLUPတွင် ပါဝင်သောဤအပိုဒ်များသည် မိရိုးဖလာမြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များနှင့်ပတ်သက်သော ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေး၊ ၎င်းတို့၏မြေယာများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိလာမည့်စီမံကိန်းများအတွက် ၎င်းတို့၏ FPIC အခွင့်အရေးစသည်တို့ကို အတည်ပြုပေးထားသော ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ ကြေညာစာတမ်း (UNDRIP)အပေါ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကတိကဝတ်များကို ဆောင်ကျဉ်းပေးရန်အတွက် ခြေလှမ်းများဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ဥပဒေ၊ မူဝါဒနှင့် အစီအစဉ်များရှိ FPIC

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့်ဥပဒေ (အခန်း ၄၊ ပုဒ်မ ၅၅နှင့် နည်းဥပဒေများ၊ အခန်း ၄၊ ပုဒ်မ ၁၃)

အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ အခြေခံမူမှာ ပြည်သူ့လူထုနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ မြေယာနှင့်ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများတွင် ပြည်သူ့လူထုကို ပါဝင်စေခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ အပိုင်း၄တွင် FPICကို အမျိုးသားမြေဥပဒေနှင့် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့တွင်ထည့်သွင်းရန် လမ်းညွှန်ထားသည်။ (အပိုဒ် ၃၄)

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း(EIA)ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ပြည်သူ့လူထုနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းတို့ကို လိုအပ်သည်။ ဌာနတိုင်းရင်းသားများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် စီမံကိန်းများသည် သတ်မှတ်ထားသောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လိုက်နာရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အဆိုပါလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းမပြုနိုင်မီအထိ နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကောင်းဆုံးလုပ်နည်းလုပ်ဟန်များအတိုင်း လိုက်နာလုပ်ဆောင်ရမည်။ (အခန်း ၂၊ အပိုဒ် ၇)

REDD+ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများမှ FPICနှင့်ပတ်သက်သော အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုထားသည်။

အမျိုးသားသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာမူဝါဒ၏ မဟာဗျူဟာမူဘောင် ပြည်သူ့လူထုသည် သတင်းအချက်အလက်များရရှိပိုင်ခွင့်နှင့် ၎င်းတို့၏ လူမှုဘဝနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိလာမည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပါဝင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

NBSAP ပန်းတိုင် ၁၈.၂ - ၂၀၂၀တွင် အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အလှူရှင်အစီအစဉ်များတွင် FPIC အခြေခံမူများကို ပြဌာန်းပြီး ဖြစ်ရမည်။

အမျိုးသမီးများ၏ သစ်တောပိုင်ဆိုင်မှု

သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံတော်၏ဥပဒေမူဘောင်သည် အစိုးရ၏သစ်တောများအပေါ်ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုကို အလေးပေးထားသည်။ ပြည်သူ့လူထု၏စီမံခန့်ခွဲမှုမှ အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိနေသော်လည်း ပိုမိုကြီးထွားလာမည့်အနေအထားလည်း ရှိနေသည်။ သစ်တောဥပဒေ (၁၉၉၂)အရ အမြဲတမ်းသစ်တောနယ်မြေ (PFE) အဖြစ် သတ်မှတ်ထားခြင်းခံရသောသစ်တောများသည် သစ်တောဦးစီးဌာန၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် တည်ရှိသည်။ ကြိုးဝိုင်းတော(RF)များကို သစ်ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် စီမံခန့်ခွဲထားပြီး၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော(PPF)များကို ကြားခံနယ်မြေများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် စီမံအုပ်ချုပ်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံ၏ကုန်းမြေဧရိယာ ၅.၇%ကို ဖုံးလွှမ်းထားသည်။ အဖိုးတန်သစ်ပင်မျိုးစိတ်များနှင့် ထင်းရှူးများ အပါအဝင် အချို့သောအပင်များကို ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ထားသည့်မျိုးစိတ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး၊ အစိုးရ၏စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင်ထားရှိသည်။ PFEတွင် မပါဝင်သောသစ်တောများကို မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး၊ နိုင်ငံတော်ကစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟုသတ်မှတ်ကာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ပိုင်ခွင့်များ ချပေးနိုင်သည်။ ကျေးရွာမှ သစ်တောအသုံးပြုမှုများကို အစိုးရ၏အကူအညီများ တိုးတက်ရရှိနေသော ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးရွာထင်းစိုက်ခင်းတို့မှတစ်ဆင့် သစ်တောဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုခြင်းရရှိနိုင်သည်။

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း(CF)သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ သစ်တောပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုခံရရန်အတွက် အများဆုံးအသုံးပြုသောနည်းလမ်းဖြစ်သည်။ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းလက်မှတ်သည် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းရှင်အဖွဲ့ထံ နှစ်(၃၀)အသက်မွေးမှုနှင့် စီးပွားရေးအရအသုံးပြုခွင့်များကို ပေးအပ်သည်။ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းအတွက် ညွှန်ကြားချက်များ (CFI)ကို ၁၉၉၅ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၆ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၆CFIအရ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းကို ရိုးရာဓလေ့အရ ဒေသခံပြည်သူများ၏ယဉ်ကျေးမှု သို့မဟုတ် ထုံးတမ်းစဉ်လာများအတိုင်း စီမံခန့်ခွဲခဲ့ကြသောသစ်တောနယ်မြေများအပေါ်တွင် ခွဲဝေသတ်မှတ်နိုင်ပြီး(5.f)၊ နယ်မြေအတိုင်းအတာကို ဒေသခံထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်သည် (11.b)။ CFIသည် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမြေပေါ်တွင် အလှည့်ကျမြေအနားပေးတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးတို့ကိုလည်း တားမြစ်ခြင်းမပြုတော့ပါ။ မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းမရှိသောဒေသများတွင် ဤပြင်ဆင်မှုများသည် လက်တွေ့အခြေအနေတွင် ကျင့်သုံးနေသည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းအားဖြင့် CFကို ပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေလာနိုင်သည်။ သို့သော် CFသည် မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုရာတွင်မူ သင့်လျော်မှုမရှိပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းသည် မိရိုးဖလာဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်နည်းလုပ်ဟန်အလေ့အထများကို အသိအမှတ်မပြုခြင်း၊ လွှဲပြောင်း၍မရသောမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရမည့်အစား နှစ်(၃၀)ဌာရမ်းခြင်းဖြစ်နေခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ မိရိုးဖလာစနစ်များအရ သစ်တောပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုသည် CF စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်များထက် ပို၍အသေးစိတ်ကျ၍ ရှုပ်ထွေးသည့်အပြင်၊ အသုံးပြုသူအဖွဲ့တစ်ခုတည်းမဟုတ်ဘဲ ကျေးရွာတစ်ခုလုံး၊ လူမျိုးစုများနှင့် အိမ်ထောင်စုများမှ စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရသော သစ်တောများပါဝင်သည်။ CF၏ အသုံးပြုသူအဖွဲ့သည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြီးကြီးတစ်ခုအတွင်းမှ သေးငယ်သောအစုအဖွဲ့တစ်ခုသာဖြစ်ပြီး၊ သစ်တောပိုင်ဆိုင်မှုကို အခွင့်ထူးခံလူတစ်စု၏ လက်အတွင်းသို့ ကျရောက်သွားစေနိုင်သည့်အပြင် အစိုးရဌာနများနှင့် လက်လှမ်းသိပ်မမီသောအမျိုးသမီးများနှင့် အခြားသူများကို ဘေးဖယ်ထားနိုင်သည်။ ဤသို့သော လူမှုရေးဆိုင်ရာတရားမျှတမှုပြဿနာများကို အမျိုးသမီးများနှင့် အပယ်ခံအုပ်စုများပါဝင်အောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည့် နီပေါနိုင်ငံ၏ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း တတိယကာလအပိုင်းအခြားတွင် ပြည့်စုံစွာမှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။^{၁၁} အထက်ဖော်ပြပါအခက်အခဲများရှိသော်လည်း အချို့သောရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့၏ မိရိုးဖလာသစ်တောများကို မျက်မှောက်ကာလခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ကြားကာလလုပ်ဆောင်မှုအဖြစ် CFကိုအသုံးပြုရန် ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။

CFကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အမျိုးသမီးများအားလုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ခြင်းအပေါ် အထူးသဖြင့် အလေးပေးအာရုံစိုက်လျက် လုပ်ဆောင်ရမည်။ CFIတွင် အမျိုးသမီး(သို့မဟုတ်) ကျားမရေးရာနှင့်ပတ်သက်၍ တိတိကျကျဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင် အချို့သောအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက CFအသုံးပြုသူအဖွဲ့များတွင် အမျိုးသမီးမပါဝင်မှုအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ကြောင်း မှတ်တမ်းရယူထားပြီး၊ CFစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများတွင် အမျိုးသမီးအချို့ပါဝင်လာစေရန် တိုက်တွန်းအားပေး(သို့မဟုတ်) တောင်းဆိုထားသည်။ အမျိုးသမီးများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ရန် အာမခံမှုမရှိဘဲ CFကိုအကောင်အထည်ဖော်ပါက၊ CFအားဖြင့် သစ်တောများ၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သက်သောအခွင့်အာဏာများသည် ဒေသတွင်းရှိ အခွင့်ထူးခံအမျိုးသားများ၏ လက်တွင်း၌သာ ခိုင်မာစွာစွဲကိုင်ထားခံရခြင်းနှင့် တရားဝင်ထိန်းချုပ်ခွင့်ရရှိခြင်းတို့ ဖြစ်လာလိမ့်မည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့် သစ်တောလုပ်ငန်းမဟာစီမံကိန်း (၂၀၀၁ - ၂၀၃၁)သည် မြန်မာ့ကုန်းမြေဧရိယာ၏ ၃၀%ကို ကြိုးဝိုင်းတောနှင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောအဖြစ်၊ ၁၀%ကို သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအဖြစ် သတ်မှတ်ရန် ရည်မှန်းထားသည်။ ဤရည်မှန်းချက်များကိုပြည့်မီရန်အတွက် ဟက်တာသန်း တိုးချဲ့လိုအပ်နေပါသည်။ UNFCCCပါရီသဘောတူညီချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ချရေးနှင့် လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲနိုင်ရေးဆိုင်ရာ တုန့်ပြန်မည့်နိုင်ငံအလိုက် ရည်မှန်းဆုံးဖြတ်ထားသည့်ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု (INDC)တွင်လည်း ဤရည်မှန်းချက်များပါဝင်သည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာကွန်ဗန်းရှင်း(CBD)မှ တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ Aichi Targetsများအတွက် နိုင်ငံတော်၏ပါဝင်ဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြဋ္ဌာန်းပေးသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်(NBSAP)တွင်လည်း သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို တိုးချဲ့ရန်ပါဝင်သည်။

သစ်တောများအပေါ် မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ဒေသခံတို့၏စီမံခန့်ခွဲမှုများအား သင့်လျော်သောအသိအမှတ်ပြုမှုများမရှိပါက RF၊ PPFနှင့် PAများတိုးချဲ့ခြင်းသည် အမျိုးသမီးများနှင့် ကျေးရွာလူထုအား ၎င်းတို့မှီခိုအားထားနေရသော သစ်တောများကိုအသုံးပြုရန် အခွင့်အလမ်းများအား ကြီးစွာကန့်သတ်လိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားအဆင့် သစ်တောလုပ်ငန်းမဟာစီမံကိန်းအရပြုလုပ်ခဲ့သော လွန်ခဲ့သောနှစ်များက PPFတိုးချဲ့ခြင်းများသည် သစ်တောအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသောလူထုများနှင့် ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားစေခဲ့သည်။ အဆိုပါလူထုများသည် တိုးချဲ့မှုများကြောင့် အလှည့်ကျမြေအနားပေးစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ၎င်းတို့မှီခိုအားထားနေရသော သစ်တောနှင့်မြေယာများကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ PPFကို ကျေးရွာများ၊ ဥယျာဉ်ခြံများနှင့် အမြဲတမ်းလယ်ယာမြေများအပေါ်တွင် သတ်မှတ်ခြင်းများလည်း ရှိခဲ့သည်။^{၁၉} PPFများကိုတည်ထောင်ခြင်းဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့သောသစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် စည်းမျဉ်းနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို သတ်မှတ်ပေးသော မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုစနစ်များကို အားနည်းသွားစေပြီး၊ သစ်တောပြုန်းတီးမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသော အဖြစ်အပျက်များလည်းရှိခဲ့သည်။

သစ်တောအမျိုးအစား	မြေဧရိယာ (၂၀၁၅)	ရည်မှန်းထားသည့် မြေဧရိယာ (၂၀၃၀)
ကြီးပိုင်းတော (RF)	၁၈. ၀၁%	
ကြီးပြင်ကာကွယ်တော (PPF)	၆. ၀၅%	
RF နှင့် PPF စုစုပေါင်း	၂၄. ၀၆%	၃၀%
သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ-စနစ်များ (PAS)	၅. ၇၅%	၁၀%

*NBSAP*တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောဦးစီးဌာန၏ သစ်တောအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ (၂၀၁၅)

မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်မပြုသည့်အပြင် ဒေသခံတို့၏လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းမရှိဘဲ PFEကိုတိုးချဲ့ခြင်းသည် အမျိုးသမီးများ၏ ထင်း၊ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များနှင့် အခြားသောသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို စုဆောင်းခြင်းအပါအဝင် ၎င်းနှင့် ၎င်း၏မိသားစုအသက်ရှင်သန်မှုအတွက် ပြုလုပ်ရသောအလုပ်များကို ရာဇဝတ်မှုမြောက်စေနိုင်သည်။ အလှည့်ကျမြေအနားပေးစိုက်ပျိုးမြေယာနှင့် သစ်တောများအပေါ် ပိုင်ဆိုင်မှုအာမခံချက်မရှိခြင်းသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်မြေယာများအပေါ်တွင် ပိုမိုမှီခိုအားထားနေရသောအမျိုးသမီးများအပေါ် ကြီးမားစွာထိခိုက်နိုင်သည်။

အမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ သစ်တောပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ကာကွယ်ရန်အလို့ငှာ PPE အတွင်းပါရှိနေသော သစ်တောနယ်မြေ၊ ပယ်ဖျက်ထားသောကျေးရွာနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများအပေါ်သက်ရောက်သော မိရိုးဖလာစနစ်များကို အသိအမှတ်ပြုရန်လိုအပ်ပြီး၊ သစ်တောနယ်မြေအသစ်များကိုသတ်မှတ်ရာတွင်လည်း အဆိုပါနယ်မြေအပေါ် မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်ခွင့်စွဲကိုင်ထားသော ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်းများထံ လွတ်လပ်သော၊ ကြိုတင်အသိပေး တိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်းဖြစ်သာ သတ်မှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။

၁၉။ ထိုသို့သောပြဿနာများမှာ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံးတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် တနင်္သာရီရှိ Conservation Allianceသည် ကတန်ကျွန်း (Katan Island)ရှိ ကျေးရွာ၂ခုရှိသည် ကြီးပြင်ကာကွယ်တောများတွင်ပါဝင်နေခြင်းအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ရပ်များစွာကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။

အမျိုးသမီးများ၏ သစ်တောပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကတိကဝတ်များ

NLUPနှင့် UNDRIPတို့မှ မိရိုးဖလာမြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရာတွင် မိရိုးဖလာစနစ်များအရ စီမံခန့်ခွဲပြီး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ထားခြင်းခံရသည့် သစ်တောများလည်း ပါဝင်သည်။ REDD+အတွက် အမျိုးသားအဆင့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ (REDD+အတွက် ရေးသားထားသော နောက်ပိုင်းအခန်းများတွင်ပါဝင်သည့်အတိုင်း)သည် သစ်တောနှင့် အထူးသဖြင့်ကာဗွန်တို့အပေါ် မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုထားသည်။

NBSAPအနေဖြင့် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများကို တိတိကျကျဖော်ပြထားခြင်းမရှိသော်လည်း၊ ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော အမျိုးသမီးများနှင့်ပတ်သက်သည့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ ပါရှိသည်။ NBSAP၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များတွင် မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုကိုအသိအမှတ်ပြုရန် (Target 3.1နှင့် Target 18.1)၊ FPIC (Target 18.2)၊ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းနှင့် ငါးလုပ်ငန်း (Target 6၊ 10နှင့် 15)နှင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေများ (Target 11) အစရှိသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာကွန်ဗန်းရှင်း(CBD)၏ ပုဒ်မ-၈(ည)တွင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးများအတွက်နှင့် ပုဒ်မ၁၀(ဂ)တွင် အရင်းအမြစ်များအပေါ် ရေရှည်တည်တံ့စေမည့် အသုံးပြုမှုများအတွက် ရိုးရာဓလေ့အသိပညာပါဝင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ကလေးသူငယ်များကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရန် အဓိကတာဝန်ယူရသော အမျိုးသမီးများသည် နောင်လာမည့်မျိုးဆက်သစ်များထံသို့ ရိုးရာဓလေ့အသိပညာများကို ဆင့်ကဲပေးကမ်းရသည့် နေရာတွင် အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်နေသည်။ NBSAP၏ ပန်းတိုင်၁၈တွင် အထက်ပါတန်ဖိုးများကို ရှေးရှုကာ၊ ရိုးရာဓလေ့အသိပညာများကို ကျောင်းသင်ရိုးတွင်ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် အဆိုပါအသိပညာများကို မှတ်တမ်းတင်ရန်၊ အသိအမှတ်ပြုရန်၊ မြှင့်တင်ရန်နှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်(Target 18.4)၊ သဘာဝထိန်းသိမ်း ရေးနယ်မြေဆိုင်ရာ ပညာပေးခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်းတို့ကိုပြုလုပ်ရန် (Target 18.3)အစရှိသည့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကို ချမှတ်ထားသည်။ အမျိုးသမီးနှင့်လူငယ်အုပ်စုများကို ပန်းတိုင်(၁၈. ၄)သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အမြင်ဖွင့်ခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်ပါဝင်စေခြင်းအတွက် အဓိကဦးစားပေးဖော်ပြထားသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒတွင် ကျားမရေးရာနှင့် အမျိုးသမီးများ

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒ(၂၀၁၆)တွင် အမျိုးသမီးများကိုပါထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် အားလုံးပါဝင်သောဖွံ့ဖြိုးရေးကို လမ်းညွှန်မှုအဖြစ်ထားရှိသည်။ အဆိုပါမူဝါဒတွင် အမျိုးသမီးများအပေါ်သက်ရောက်နေသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်အချို့အပြင် လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိခြင်းတို့ကိုပါဖော်ပြထားသော ကျားမရေးရာဆိုင်ရာအခန်းတစ်ခုပါဝင်သည်။ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ငါးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေးအစီအစဉ်များတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရန်အတွက် မဟာဗျူဟာအရ ကျား/မရေးရာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ ဤကဏ္ဍ၏ပန်းတိုင်များအတွက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ပတ်သက်သော ကျား/မရေးရာအပေါ်အခြေခံသည့် အန္တရာယ်များနှင့် အားနည်းချက်များကိုပိုမိုနားလည်လာရန်လိုအပ်ပြီး၊ လေ့လာမှုများစွာထပ်မံပြုလုပ်သင့်သည်။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များဖြစ်သည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအတွက် အမြင်ဖွင့်ခြင်း၊ လှုံ့ဆော်စည်းရုံးခြင်း၊ ရာသီဥတုအတွက်အကျိုးရှိသောနည်းပညာများနှင့်ပတ်သက်၍ သင်တန်းပေးခြင်းတို့တွင် အမျိုးသမီးများကို အဓိကဦးတည်ထားရမည်။

အမျိုးသမီးများမပါဘဲ ငြိမ်းချမ်းရေးမရနိုင်ပါ။ (No women, no peace)

ဌာနေတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ၏ ပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်မှုနှင့် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းများသည် တရားမျှတမှုရှိပြီး ရေရှည်ခိုင်မြဲသောငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ်အရေးကြီးပါသည်။ ၂၀၂၀ခုနှစ်လုံခြုံရေးညီလာခံတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှုသည် အမျိုးသမီးပါဝင်မှု ၃၀% ရှိရမည်ဆိုသည့်ပန်းတိုင်ကို မပြည့်မီပါ။ တတိယအကြိမ်ညီလာခံတွင် ကျား/မ ရေးရာကွဲပြားခြားနားမှုအပေါ် အခြေခံပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများမရှိရေးနှင့် တန်းတူညီမျှမှုအတွက် မူဝါဒများကို ရေးဆွဲရေးစာသည့် အမျိုးသမီးများအတွက် အချက်များပါဝင်ခဲ့သည်။ ကျားမရေးရာအပေါ် အခြေခံသောအကြမ်းဖက်မှုများကိုကာကွယ်ရန်၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ၏ အခွင့်အရေးများအတွက် ဥပဒေများပြဌာန်းရန်၊ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများအတွက် အစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရန် အစရှိသည်တို့အတွက် အစိုးရအနေဖြင့်မူဝါဒများကို ပြဌာန်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။ ထို့ပြင် အစိုးရအနေဖြင့် လူတိုင်းလက်လှမ်းမီနိုင်ပြီး လူတိုင်းပါဝင်နိုင်သော ပညာရေးစနစ်နှင့် အားလုံးလွှမ်းခြုံသော ကျန်းမာရေးပြုစုစောင့်ရှောက်မှုစနစ်များကို တည်ထောင်ရမည်။ ကဏ္ဍတစ်ခုချင်းစီတွင် အမျိုးသမီးပါဝင်မှုအနည်းဆုံး ၃၀% ရှိအောင် အားပေးရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အဆိုပြုထားသည် ၃၀% ခွဲတမ်းကို အတည်ပြုခြင်းမခံရမီအချိန်ကာလအတွင်း ပြန်လည်နေရာချထားရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှုအနည်းဆုံး ၃၀% ရှိရန်အတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရမည်။ ကျား/မ ရေးရာတန်းတူညီမျှမှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် အမျိုးသမီးများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းကို နိုင်ငံရေးကဏ္ဍမှ အခြေခံမှုအရသဘောတူညီချက်တွင် ထည့်သွင်းထားသည်။

အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများနှင့် REDD+

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကိုရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းကြရာတွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေနှင့် ၎င်းတို့၏တာဝန်သိစိတ်များဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးများ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၊ ဒေသခံပြည်သူများ၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သော အခြေအနေတွင်ရှိနေသော သူများ၏ အခွင့်အရေးများ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအခွင့်အရေးများသာမက ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှု၊ အမျိုးသမီးများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးမှုနှင့် မျိုးဆက်များအကြားသာတူညီမျှရှိစေမှု အစရှိသည်တို့ကိုလေးစားရန်၊ မြှင့်တင်ရန်နှင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

- ပါရီသဘောတူညီချက် ၁/စီပီ ၂၁

သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းတို့မှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုလျှော့ချခြင်း(REDD+) ဆိုသည်မှာ သစ်တောများကိုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုရှိအောင် စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပျိုးထောင်ခြင်းတို့ဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကိုရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံတကာအဆင့် ပဏာမခြေလှမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ REDD+ ကို ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း(UNFCCC)၏ ဆွေးနွေးမှုများမှ ဖော်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ သစ်တောများဆက်လက်တည်တံ့နေစေရန်နှင့် ကာဗွန်ထိန်းသိမ်းလျှော့ချပေးရန်တို့အတွက် ရန်ပုံငွေမတည်ရန်နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ရည်ရွယ်သည်။ REDD+ကိုအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းဖြစ်ပေါ်စေရန် တွန်းပို့နေသည့်မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ သစ်တောများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ပြန်လည်ပျိုးထောင်ရန် မက်လုံးများအနေဖြင့် သစ်တောပိုင်ရှင်များအား တိုက်ရိုက်အခကြေးငွေပေးခြင်းအစရှိသည်တို့ ပါဝင်သည်။ အောင်မြင်သော REDD+အစီအစဉ်တစ်ခုသည် ကာဗွန်ထိန်းသိမ်းလျှော့ချရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ အကျိုးသက်ရောက်မှုအများဆုံးဖြစ်စေရန် ရန်ပုံငွေများကို ကျွမ်းကျင်စွာအသုံးပြုရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေရာတွင် သာတူညီမျှမှုရှိရန်အတွက်သာမက ဆင်းရဲသားများနှင့် အပယ်ခံများကို ဘေးအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာတွင်သော်လည်းကောင်း ထိရောက်မှုရှိပါသည်။

လက်ရှိနိုင်ငံ၏အခြေအနေများနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိမည့် REDD+အမျိုးသားအဆင့်မဟာဗျူဟာတစ်ခု ပေါ်ပေါက် လာစေရန်အတွက် အစိုးရ၏ပဏာမခြေလှမ်းများကို MONRECက ဦးဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတကာ REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများသည် REDD+၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုလျှော့ချရန် သဘောတူညီထားပြီး၊ နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီအနေဖြင့် ဤကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုလက်ခံရန်လိုအပ်သည်။ MONREC က REDD+အတွက် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲထားပြီး၊ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေများနှင့်ကိုညီကာ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲနိုင်ရန်အတွက် အခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို ပြဋ္ဌာန်းပေးသည်။^{၂၀} REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်သော အမျိုးသားအဆင့်ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်မည့်နည်းလမ်းကို ပုံဖော်ပေးနိုင်ရန်အတွက် REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများလမ်းပြမြေပုံကို ယခုလက်ရှိအချိန်တွင် MONREC၊ UN-REDD အစီအစဉ်နှင့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများပါဝင်ခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများဆိုင်ရာ နည်းပညာလုပ်ငန်းအဖွဲ့မှ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲလျက်ရှိပါသည်။

UNFCCC၏ မူဘောင်သဘောတူညီချက်များနှင့် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်စာချုပ်များအရ REDD+ သည် အမျိုးသမီးများအပေါ်သက်ရောက်နိုင်သည့် ၎င်း၏ဆိုးကျိုးအန္တရာယ်များကို လျှော့ချရမည်သာမက၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများနှင့် ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုရှိမြှင့်တင်ရာတွင် အပြုသဘောဆောင်သောသက်ရောက်မှုများ ရှိကြောင်းလည်း သေချာအောင်ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။^{၂၁}

REDD+တွင် ပါဝင်သောအကြောင်းအရာနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကျားမရေးရာကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အမျိုးသားအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအပြင် UNFCCC၏ မူဘောင်သဘောတူညီချက်များနှင့် UN-REDDနည်းပညာလမ်းညွှန်မှုများကပါ ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည်။

- သစ်တောများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့တွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးနှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံး၏ ကွဲပြားခြားနားသောအခန်းကဏ္ဍများနှင့် လိုအပ်ချက်များကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်ပြီး၊ ကောင်းစွာနားလည် သဘောပေါက်ထားကာ REDD+၏ကဏ္ဍတိုင်းတွင် ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရမည်။
- အမျိုးသမီးများ၏ အသိပညာနှင့် ဦးစားပေးအကြောင်းအရာများကို ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းနိုင်ရန်အတွက် အဆင့်တစ်ခုချင်းစီတိုင်းတွင် အမျိုးသမီးများပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်မှုကို သေချာစေမည့် REDD+လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်အောင် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲထားရမည်။

၂၀။ MOECF(MONREC)နှင့် ITTO, ၂၀၁၅, မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အစီအစဉ်အတွက် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ။

၂၁။ UN-REDD+ လမ်းညွှန်ချက်များအရ အမျိုးသမီးများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျှော့နည်းသွားစေသည်သာမက၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများကို အားကောင်းစေပြီး ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်မည့် “ကျားမရေးရာ တုန့်ပြန်မှုရှိသော” အစီအစဉ်များဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်။

အမျိုးသမီးများအတွက် REDD+၏ အန္တရာယ်နှင့် အကျိုးဆက်များ

သစ်တောပြုန်းတီးမှုကို အားပေးလှုံ့ဆော်သည့်အကြောင်းအရာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အတွက် မူဝါဒများကိုရေးဆွဲခြင်းနှင့် သစ်တောပိုင်ရှင်များအား တိုက်ရိုက်အခကြေးငွေပေးခြင်းတို့ဖြင့် REDD+ကို အကောင်အထည်ဖော်ပါသည်။ ဒေသခံလူထုနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် ရေရှည်တည်တံ့သောသစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုမှ အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးအမြတ်များကို ရရှိသော်လည်း၊ REDD+မူဝါဒများနှင့် စီမံကိန်းများသည် အမျိုးသမီးများကို ၎င်းတို့ မှီခိုအားထားနေရသောသစ်တောများအပေါ် လက်လှမ်းမမီအောင် ကန့်သတ်သွားနိုင်မည့် အလားအလာများရှိနေသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းများတွင် ပါဝင်ခွင့်ရသောအခန်းကဏ္ဍများသည် တရားဥပဒေအရသာမက လူမှုရေးနှင့် ရိုးရာဓလေ့စံသတ်မှတ်ချက်များအရ ကန့်သတ်ထားခြင်းခံနေရသည့်အတွက် အမျိုးသမီးများသည် ပို၍ အားနည်းပြီး၊ ထိခိုက်လွယ်ပါသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ အာမခံချက်မရှိသော မြေယာနှင့်သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်များ (အထူးသဖြင့် မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှု အရဆုံးဖြတ်သော မြေယာနှင့် သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်များ)သည် REDD+ကို အပြုသဘောဆောင်သည့် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များရရှိအောင် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အင်မတန်မှကြီးမားသည့် အတားအဆီးများဖြစ်နေသည်။ ဥပဒေအရ မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်းမရှိပါက ဌာနေတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများနှင့် ဒေသခံလူထုများသည် ၎င်းတို့၏မိရိုးဖလာသစ်တောများနှင့် အလှည့်ကျမြေအနားပေးစိုက်ပျိုးမြေများကို ၎င်းတို့၏သဘောတူညီချက်မပါဘဲ REDD+စီမံကိန်းများသို့ ခွဲဝေပေးခြင်းခံရနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိနေသည်။ REDD+သည် PFEအောက်တွင် မြေယာထပ်တိုး၍ ပြဌာန်းသတ်မှတ်ခြင်းများရှိလာနိုင်ပြီး၊ ဒေသခံများ၏ မြေယာလက်လှမ်းမီမှုအပေါ် ကန့်သတ်မှုရှိလာနိုင်သည့်အပြင် မြေဈေးကစားခြင်း၊ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်(carbon offset)များကိုရရှိရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ကုမ္ပဏီများမှ မြေကို လက်ဝါးကြီးအုပ်သိမ်းပိုက်ထားခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည်။ မြေယာလက်လှမ်းမီမှုအပေါ် ကန့်သတ်မှုများရှိလာခြင်းအားဖြင့် ထင်း၊ တောတွင်းမှရသော စားစရာများ၊ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များနှင့် အခြားအရေးကြီးသည့် အရင်းအမြစ်များကို ဒေသခံလူထုမှ ရယူအသုံးပြုခွင့်ဆုံးရှုံးသွားရသည့်အတွက် အမျိုးသမီးများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် ကျန်းမာရေးတို့အပေါ်တွင် ဆိုးရွားသောအကျိုးသက်ရောက်မှုများဖြစ်ပေါ် လာစေနိုင်ပါသည်။

ဒေသခံလူထု၏သဘောတူညီချက်မပါဘဲ အသုံးပြုခွင့်ကန့်သတ်မှုများသည် ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးအပေါ်တွင် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသော်လည်း၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများမှာမူ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိခိုက်ခံစားရနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ဘုံပိုင်အရင်းအမြစ်များအပေါ် ပိုမိုမှီခိုအားထားရခြင်းမျိုးရှိနိုင်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုကဲ့သို့သောအခြေအနေမျိုး ဟုတ်/မဟုတ်ကို သိရှိနားလည်နိုင်ရန်အတွက် သုတေသနများ ပိုမိုပြုလုပ်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ အကယ်၍သစ်တောအသုံးပြုမှုကိုကန့်သတ်ထားသော်လည်း၊ အိမ်ထောင်စုများက အဆိုပါအရင်းအမြစ်များအပေါ် မှီခိုအားထားနေရဆဲဖြစ်နေပါက အသက်ရှင်သန်မှုအတွက် လိုအပ်သောအလုပ်မျိုးဖြစ်သည့် ထင်းခွေခြင်းမျိုးသည် ရာဇဝတ်မှုမြောက်သွားနိုင်သည်။ မိသားစုအတွက်အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ဖြေရှင်းခြင်းသည် ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုဖြစ်လာသောအခါ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများမှာ အနှောင့်အယှက်၊ အတိုက်အခိုက်များကို ပိုမိုကြုံတွေ့ခံစားရနိုင်သည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်းဟုလည်းခေါ်ဆိုသော အလှည့်ကျမြေအနားပေးစိုက်ပျိုးရေးသည် မြေဆီလွှာများ ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာစေရန်၊ ရောဂါပိုးမွှားများနှင့် ပေါင်းပင်များကိုထိန်းချုပ်ရန်တို့အတွက် မြေကိုအနားပေးထားသောအချိန်များကိုအသုံးပြုသည့် စရိတ်နည်းစိုက်ပျိုးရေးဖြစ်သည်။ ဤရိုးရာဓလေ့စိုက်ပျိုးရေးစနစ်သည် မြေဆီလွှာအရည်အသွေးကျဆင်းခြင်း၊ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုတို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟု ဝေဖန်ပြစ်တင်

ခြင်းကိုခံနေရသည်။ သိပ္ပံနည်းကျအထောက်အထားများစွာကမူ ထိုသို့မဟုတ်ကြောင်း သက်သေပြထားပါသည်။^{၂၂} REDD+၏ မဟာဗျူဟာတစ်ခုသည် သစ်တောနယ်မြေအဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်းကို နေရာတစ်ခုတည်းတွင်အခြေကျအောင် ပြုလုပ်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အလှည့်ကျမြေအနားပေးစိုက်ပျိုးရေးကို သစ်တောများအား ထိန်းသိမ်းပေးသည့် စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ဟုလက်ခံရမည့်အစား သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းကို ဖြစ်စေသည့်အကြောင်းရင်းဟု ယူဆလျှင်သော်လည်းကောင်း ကုန်းမြင့်ပိုင်းရှိကျေးလက်ဒေသ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ၎င်းတို့၏မိသားစုများအတွက် အမျိုးအစားစုံလင်ပြီး ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သောအစားအသောက်များကို ဖြည့်စွမ်းပေးမည့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် သီးနှံအမျိုးအစားမြောက်မြားစွာကို ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေများပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ထို့အပြင် အမျိုးသမီးများသည် မျိုးစေ့များကို ရွေးချယ်၊ ထိန်းသိမ်း၊ အလဲအလှယ်ပြုလုပ်ကြသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိအောင်လုပ်ဆောင်ရာတွင် အရေးကြီးသောမျိုးရိုးဗီဇများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် သီးနှံအမျိုးအစားစုံလင်မှုကို ထိန်းသိမ်းပေးသည့်အပြင်၊ ဆိုးရွားသောရာသီဥတုများ၏ အန္တရာယ်များကို လျော့ချပေးနိုင်သော ယာမြေတစ်ခုတည်းအတွင်း သီးနှံအမျိုးအစားစုံလင်မှုကိုလည်း ထိန်းသိမ်းပေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိမိရိုးဖလာစနစ်များတွင် မုဆိုးမများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ လက်လှမ်းမီနိုင်ပြီးမြေဆီဩဇာကောင်းသော စိုက်ပျိုးမြေများကိုလိုအပ်နေသည့် အိမ်ထောင်စုများသို့ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးသည့်မြေများကို ရှေးဦးစွာပေးအပ်လေ့ရှိသည်။ အကယ်၍ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အခြေချရပ်တန့်လိုက်ပြီး၊ သီးနှံနှင့်သစ်တော ရောနှောစိုက်ပျိုးသောမြေ(agroforest)များအဖြစ် ပြောင်းလဲလိုက်ပါက လုပ်အားပိုရှိပြီး အစိုးရမြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း အစီအစဉ်များနှင့် ပိုမိုနီးစပ်သောအိမ်ထောင်စုများသည် အကောင်းဆုံးမြေများကို မှတ်ပုံတင်ရယူသွားနိုင်သဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါစနစ်များမှ အကျိုးအမြတ်ရရှိနေသော အမျိုးသမီးများသည် မြေယာအသုံးပြုခွင့်များကို ဆုံးရှုံးရနိုင်သည်။^{၂၃}

အမျိုးသမီးများအတွက် REDD+၏ အန္တရာယ်နှင့် အကျိုးဆက်များ

REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများသည် အမျိုးသမီးများ(အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ) ထပ်မံ၍ ဘေးဖယ်ထားခံရနိုင်သည့်အန္တရာယ်များကို လျော့နည်းသွားစေရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုအားကောင်းလာအောင်ပြုလုပ်ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ အကယ်၍သာ REDD+သည် နိုင်ငံတော်၏မူဝါဒများနှင့် UNFCCCသဘောတူညီချက်များအတိုင်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏အခွင့်အရေးများကို အလေးပေးအာရုံစိုက်ပါက ဒေသတွင်းရှိ သစ်တောပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ဒေသတွင်းသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုတို့ကို ပိုမိုအားကောင်းအောင်ပြုလုပ်ပေးနိုင်ရန် အလားအလာရှိနေပါသည်။

နိုင်ငံတကာနှင့် အမျိုးသားအဆင့် REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါအချက်များအပါအဝင် များပြားလှစွာသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို လိုအပ်ပါသည်။

၂၂။ ဤအကြောင်းအရာအတွက် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ထပ်မံလေ့လာရန်အရင်းအမြစ်များအတွက် REDD+ နှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာအပေါ် POINT ၏ အနှစ်ချုပ်(PPOINT 2017)ကို ကြည့်ပါ။
၂၃။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ ဆူလာဝေစီတွင် သစ်တောများအား ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခွင့်ကန့်သတ်လိုက်ပြီး၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေများကို Household Agroforestများအဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်း၏ ရလဒ်များအပေါ် လေ့လာမှု၊ Li, T. 2014 ကို ကြည့်ပါ။

- မြေယာနှင့် သစ်တောဥပဒေများ၊ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များအပါအဝင် ဥပဒေနှင့် မူဝါဒ ပိုင်းဆိုင်ရာတို့တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များကို သစ်တောများအတွက်အပါအဝင် တရားဥပဒေအရလည်းကောင်း၊ လက်တွေ့မြေပြင်တွင်သော်လည်းကောင်း အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- REDD+စီမံကိန်းများအတွက် FPICကို ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ရန်၊
- REDD+မူဝါဒနှင့် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားအမျိုးသမီးများအပါအဝင် အမျိုးသမီးများ ပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်ရန်၊

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒတွင် ကျားမရေးရာနှင့် အမျိုးသမီးများ

ကန်ကွန်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို ၂၀၁၀ခုနှစ် ၁၆ကြိမ်မြောက် ကန်ကွန်းညီလာခံတွင် သဘောတူညီခဲ့ကြပြီး၊ သဘောတူညီမှု၏ နောက်ဆက်တွဲ(၁)တွင် စာရင်းပြုစုဖော်ပြထားပါသည်။ မြေယာများကိုလက်ဝါးကြီးအုပ် သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ မြေဈေးကစားခြင်း၊ အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်း၊ သဘာဝသစ်တောများကို စိုက်ခင်းများဖြင့်အစားထိုးခြင်းနှင့် အခြားအန္တရာယ်များအပါအဝင် အပြုသဘောမဆောင်သောလူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ REDD+၏ အကျိုးဆက်များကို လျော့နည်းစေရန်အတွက် အဆိုပါကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုစနစ်ကို ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အနက်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုသုံးခုသည် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်မှုရှိပါသည်။

- (က) လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အမျိုးသားအဆင့်သစ်တောစီမံကိန်းအစီအစဉ်များ၊ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတကာ ကွန်ပင်းရှင်းများ၊ သဘောတူညီချက်များ၏ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရန် သို့မဟုတ် တသမတ်တည်း ဖြစ်ရန်၊
- (ဂ) သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာတာဝန်ဝတ္တရားများ၊ နိုင်ငံ၏အခြေအနေများနှင့် ဥပဒေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍၊ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံမှ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကြေညာစာတမ်းကို အတည်ပြုထားကြောင်းကို သိမှတ်လျက် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုတို့၏ အသိပညာ ဗဟုသုတနှင့် အခွင့်အရေးများအပေါ်လေးစားမှုရှိရန်၊
- (ဃ) ဤဆုံးဖြတ်ချက်၏ စာပိုဒ် ၇၀ နှင့် ၇၂ တွင် ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားသော လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် သင့်လျော်ရာ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ၏ ပြည့်ပြည့်ဝဝ ထိထိရောက်ရောက် ပါဝင်မှုရှိစေရန်၊

နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီအနေဖြင့် ကန်ကွန်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် လေးစားလိုက်နာခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ UNFCCCကို အစီရင်ခံတင်ပြရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ (၁/စီပီ. ၁၆၊ စာပိုဒ် ၇၁(ဃ)) COP17၏ လမ်းညွှန်ချက်များအရ ဤကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အစီရင်ခံတင်ပြရာတွင် ကျား/မရေးရာထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများကို အစီရင်ခံရမည့်ခေါင်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ် ရှင်းလင်းတိကျစွာထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ (၁၂/စီပီ. ၁၇၊ စာပိုဒ် ၂)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့် REDD+လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ

REDD+ Core Unitနှင့် ITTOတို့ လက်တွဲအလုပ်လုပ်နေသော သစ်တောဦးစီးဌာနသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+အစီအစဉ်အတွက် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲပေးခဲ့ပါသည်။ ဤကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံ့အခြေအနေများနှင့် ကိုက်ညီကာ နိုင်ငံတကာ REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုလေးစားလိုက်နာရန်အတွက် အခြေခံမူများ၊ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အညွှန်းကိန်းများကို လမ်းညွှန်ဖော်ပြပေးထားသည်။ UN-REDDအစီအစဉ်၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို မည်ကဲ့သို့အသိအမှတ်ပြု၊ လေးစားလိုက်နာနိုင်မည်နှင့်ပတ်သက်၍ လမ်းပြမြေပုံနှင့် လုပ်ငန်းအစီ

အစဉ်များကို ရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။ ကျားမရေးရာနှင့်ပတ်သက်၍ ဆီလျော်မှုအရှိဆုံးဖြစ်သော အမျိုးသားအဆင့် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာအခြေခံစည်းမျဉ်းများကို အောက်တွင် အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြထားသည်။

အခြေခံစည်းမျဉ်း(၁) REDD+အစီအစဉ်သည် မြေယာ၊ ပိုင်နက်နယ်မြေ၊ အရင်းအမြစ်များနှင့်ပတ်သက်သော အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုပြီး လေးစားပါသည်။

ဤအခြေခံမူကို ပြည့်မီအောင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+အစီအစဉ်၊ မူဝါဒများနှင့် မြေယာအသုံးချမှုဆိုင်ရာအစီအစဉ်များသည် မြေယာ၊ သစ်တောနှင့် အခြားသောအရင်းအမြစ်များအပေါ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုတို့၏ မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုပြီး အလေးထားရမည်။ မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့် စနစ်များတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အမျိုးမျိုးရှိပြီး လက်လှမ်းမီပိုင်ခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲခွင့်၊ အသုံးပြုခွင့်နှင့် တစ်ဦးချင်း အခွင့်အရေးများသာမက အစုအဖွဲ့လိုက်အခွင့်အရေးများလည်း ပါဝင်သည်။ မည်သည့်အရင်းအမြစ်အပေါ် မည်သူက လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများလည်း ပါဝင်ခွင့်ရှိသည့် အားလုံးပါဝင်သောလုပ်ငန်းစဉ်မျိုးဖြစ်ရမည်။

ထို့အပြင် REDD+အစီအစဉ်သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုတို့၏ မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် မည်သည့်လုပ်ဆောင်မှုမျိုးအတွက်မဆို ၎င်းတို့ထံမှ FPICကို လိုအပ်သည်။ FPICသည် REDD+အစီအစဉ်အတွက် ပုံစံရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းစသည့် အပိုင်းနှစ်ပိုင်းစလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည် (၁. ၃)။ ဒေသခံလူထုများအနေဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အပယ်ခံအုပ်စုများအပါအဝင် ဒေသခံအားလုံး၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် FPICအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်ကိုသတ်မှတ်ရမည်။

REDD+တွင် ကာဗွန်ထိန်းသိမ်းလျော့ချပေးရန်အတွက် အခကြေးငွေပေးဆောင်မှုကိုထည့်သွင်းထားသော အခါ ကာဗွန်အခွင့်အရေးများအား ပိုင်ဆိုင်မှုသည် တရားဝင်မြေယာမှတ်ပုံတင်များ၊ မိရိုးဖလာမြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်လုပ်ပိုင်ခွင့်များအပေါ် အခြေခံရမည်(၁. ၄)။ ကာဗွန်အခွင့်အရေးများကြောင့် မြေယာများကို လက်ဝါးကြီးအုပ်သိမ်းပိုက်ခြင်းမျိုး မဖြစ်အောင်ကာကွယ်ရန်လိုအပ်ပြီး REDD+အားဖြင့် ဒေသခံလူထုများမျှတမှုရှိသော အကျိုးအမြတ်များရရှိရန်၊ ဒေသတွင်းသစ်တောပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကိုကာကွယ်ရန်တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အင်မတန်မှအရေးကြီးသည်။

အခြေခံစည်းမျဉ်း (၂) REDD+အစီအစဉ်၏ အကျိုးအမြတ်များကို ဆီလျော်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူများနှင့် အကျိုး သက်ဆိုင်သူများအကြား သာတူညီမျှမှုရှိစွာခွဲဝေပေးရမည်။

REDD+အစီအစဉ်သည် အစီအစဉ်နှင့် စီမံချက်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲသည့်အချိန်အတောအတွင်း အကျိုးအမြတ်များ၊ စရိတ်စကများနှင့် အန္တရာယ်များကိုဆန်းစစ်လေ့လာသောအခါတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် အပယ်ခံအုပ်စုများကို အထူးသဖြင့် အလေးပေးအာရုံစိုက်ရမည်။ သာတူညီမျှမှုရှိသောအကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များက REDD+အားဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အပယ်ခံအုပ်စုများလည်း အကျိုးအမြတ်ရရှိကြောင်းကို သေချာစေရမည်။ အကျိုးအမြတ်များကို သာတူညီမျှမှုရှိစွာ ခွဲဝေရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများမှ အဆိုပါအကျိုးအမြတ်များကို မည်ကဲ့သို့ ခွဲဝေမည်၊ မည်သည့်အကျိုးအမြတ်များကို ၎င်းတို့ရယူမည်၊ ၎င်းတို့ထံသို့ မည်ကဲ့သို့ပေးအပ်ရမည် အစရှိသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ကူညီပေးရမည်။ ဥပမာအားဖြင့် အကျိုးအမြတ်များကို ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် ရန်ပုံငွေအတွင်းသို့ ပေးအပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ရပ်ရွာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပါဝင်သောလူအားလုံး၏အကျိုးအတွက် အသုံးပြုမည်ဟူသော လမ်းညွှန်ချက်များရှိရမည်။

အခြေခံစည်းမျဉ်း(၃) REDD+အစီအစဉ်သည် ရေရှည်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုဆိုင်ရာလုံခြုံမှုနှင့် အပယ်ခံနှင့်/ သို့

မဟုတ် ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများကို အထူးအလေးပေးလျက် ငှာနေတိုင်းရင်းသားများ (တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ)နှင့် ဒေသခံလူထုတို့၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို မြှင့်တင်ပေးရမည်။

REDD+အစီအစဉ်သည် အမျိုးသမီးများ၊ ငှာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများကို အထူးအလေးပေးလျက်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအစီအစဉ်သည် ၎င်းတို့၏ဘဝကို မြှင့်တင်ပေးပြီး၊ ၎င်းတို့ပို၍ ဘေးဖယ်ခံရခြင်းမျိုးမရှိကြောင်း သေချာစေရမည်။

အခြေခံစည်းမျဉ်း (၆) REDD+အစီအစဉ်တွင် သက်ဆိုင်ရာအကျိုးသက်ဆိုင်သူများအားလုံး ပြည့်ပြည့်ဝဝနှင့် ထိထိရောက်ရောက် ပါဝင်ရမည်။

ငှာနေတိုင်းရင်းသားများ၊ ဒေသခံလူထုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အပယ်ခံအုပ်စုများအပါအဝင် စိတ်ပါဝင်စားသည့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများအားလုံး၏ ပြည့်ပြည့်ဝဝနှင့် ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်မှုကို REDD+အစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းထားရမည်။ REDD+၏ အစီအစဉ်ပုံစံရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းတို့တွင် အဆိုပါအုပ်စုများပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အစီအစဉ်၏အစည်းအဝေးများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကိုတက်ရောက်ရန် ၎င်းတို့၏ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်နိုင်ခွင့်ရှိရမည်(၆. ၂)။

REDD+အစီအစဉ်သည် ငှာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဒေသခံလူထုတို့၏ မိရိုးဖလာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့သည် REDD+ကြောင့် အားနည်းသွားခြင်းမရှိကြောင်း သေချာစေရမည်။ ဥပမာအားဖြင့်ဆိုလျှင် ရိုးရာဓလေ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ ခေါင်းဆောင်များနှင့် လက်တွဲအလုပ်လုပ်ခြင်း၊ မြေယာနှင့်သစ်တောများကို မိရိုးဖလာစနစ်များအတိုင်း စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်သော အခြေခံစည်းမျဉ်း(၁)ကို ပြည့်မီအောင်လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် အခြေခံအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။

ရိုးရာဓလေ့အသိပညာများ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို REDD+အစီအစဉ်ပုံစံရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းများတွင် ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ရိုးရာဓလေ့အသိပညာများကို အသုံးပြုရန်ခွင့်ပြုချက်အတွက် FPICကို ရယူရမည်။

အကျိုးသက်ဆိုင်သူများသည် REDD+တွင် ထိရောက်စွာပါဝင်နိုင်ရန်အတွက် အသိပညာနှင့် အရည်အချင်းများရှိကြောင်း ဤအစီအစဉ်မှ သေချာအောင်ပြုလုပ်ပေးရမည်(၆. ၅)။ အမျိုးသမီးများ၊ ငှာနေတိုင်းရင်းသားများ၊ ဒေသခံလူထုများနှင့် အပယ်ခံအုပ်စုများအနေဖြင့် REDD+တွင် ပြည့်ပြည့်ဝဝပါဝင်နိုင်စေရန် ၎င်းတို့အတွက်ဦးတည်သော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများနှင့် သင်တန်းများကို လိုအပ်ကောင်းလိုအပ်နိုင်သည်။ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြုနေသောလူပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် သတင်းအချက်အလက်များကိုမျှဝေခြင်းနှင့် သွင်းအားစုများအတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ရမည်(၆. ၆)။ REDD+အတွက် နစ်နာမှုဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း တည်ထောင်ပေးထားရမည်။

အခြေခံစည်းမျဉ်း (၇) REDD+အစီအစဉ်သည် သက်ဆိုင်မှုရှိသော ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတော်ဥပဒေများ၊ နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ်များ၊ ကွန်ဗင်းရှင်းများနှင့် ကြေညာချက်ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအတိုင်း လိုက်နာမှုရှိရမည်။

ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတော်ဥပဒေများသည် နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်များ၊ ကွန်ဗင်းရှင်းများနှင့် တသမတ် တည်းမဖြစ်ပါက ၎င်းတို့ကြားထဲရှိကွာဟမှုများနှင့် တသမတ်တည်းမဖြစ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ကို တည်ထောင်ရမည်။ နိုင်ငံတကာကန်ကွန်းညီလာခံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအရ သက်ဆိုင်မှုအရှိဆုံး သဘော တူညီချက်များမှာ CEDAWနှင့် UNDRIPတို့ဖြစ်သည်။ CEDAWတွင် နိုင်ငံများက အမျိုးသမီးများအပေါ် ပုံစံမျိုးစုံ ဖြင့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများကို အဆုံးသတ်ရန်အတွက် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ပြီး၊ နိုင်ငံရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်၊ မိသားစုဘဝ၊ ကျန်းမာ ရေး၊ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပညာရေးစသည်တို့နှင့်ဆိုင်သော အမျိုးသမီးများ၏အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ထို့အပြင် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် အမျိုးသမီးများ၏အရေးပါမှုနှင့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုများတွင် အမျိုးသမီး များပါဝင်ခွင့်တို့ကို CEDAWက တိတိကျကျအသိအမှတ်ပြုထားသည်။ UNDRIPကမူ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် ၎င်းတို့၏မြေယာနှင့် ပိုင်နက်နယ်မြေများအပေါ်အခွင့်အရေးများနှင့် FPICအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုထား သည်။ အမျိုးသမီးများ၏အခွင့်အရေး (အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားအမျိုးသမီးများအတွက်) ၎င်းတို့၏ မြေယာနှင့် သစ်တောများကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပိုင်ခွင့်တို့ကို ဤသဘောတူညီချက်များမှ အတူတကွ ပေးအပ်ဖော်ဆောင်ပေးထားသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ တက်ကြွသောပါဝင်မှုကို အားပေးခြင်း

- စီမံချက်ကို အစပြုရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ FPICကို ဖော်ဆောင်ရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ စီမံချက်ကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းတို့တွင်သော်လည်းကောင်း အမျိုးသမီး သီးသန့် အဖွဲ့လိုက်ဆွေးနွေးခြင်းများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများကို ပြုလုပ်ပါ။
- အမျိုးသမီးများမှ တက်ရောက်ရန်အဆင်ပြေသည့်အချိန်များတွင် အစည်းအဝေးများကို ပြုလုပ်ပါ။
- အမျိုးသမီးများ၏ တက်ကြွပါဝင်မှုဆိုင်ရာတိုးတက်မှုများကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရန်အတွက် အစည်း အဝေးများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများအားလုံးသို့ တက်ရောက်သောအမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးအရေအ တွက်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားပါ။
- ဒေသနှင့်လျော်ညီသော ကြားခံမီဒီယာများနှင့် ဘာသာစကားများကို အသုံးပြုလျက် သတင်းအချက် အလက်များကို မျှဝေပါ။

REDD+တွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှု

နိုင်ငံတကာနှင့် အမျိုးသားအဆင့် REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ၊ NLUP၊ NSPAWနှင့် CEDAW တို့နှင့် လျော်ညီစွာ REDD+ကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအဆင့်တိုင်းတွင် အမျိုးသမီးများ ပြည့်ပြည့်ဝဝနှင့် ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်ရမည်။ ဤသည်မှာ မဟာဗျူဟာရေးဆွဲခြင်းမှ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းအဆင့်အထိ ပါဝင်သည်။ REDD+အမျိုးသားအဆင့်မဟာဗျူဟာကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရာတွင် အမျိုး သမီးများ၏ အသိပညာဗဟုသုတ၊ ထင်မြင်ယူဆချက်များနှင့် ဦးစားပေးမှုများကို နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် ထည့်သွင်းပေါင်း

စည်းရန်အတွက် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုသည် လွန်စွာအရေးပါသည်။ ထို့အပြင် ယင်းပါဝင်မှုသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု များနှင့် လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲနိုင်ရေးသာမက ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ချရေးဆိုင်ရာ အားထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်မှု များတွင် အမျိုးသမီးများချိတ်ဆက်ပါဝင်လာစေရန်အတွက်လည်း အလွန်အရေးပါသည်။

UNFCCC၏ REDD+မူဘောင်က - များပြားစွာလင်သောအကျိုးသက်ဆိုင်သူများကို ကမ္ဘာ့အဆင့်၊ ဒေသတွင်း နိုင်ငံများအဆင့်၊ နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်တို့တွင် ချိတ်ဆက်ပေးရန်လိုအပ်ကြောင်း၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများအတွက် ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှုနှင့် ထိရောက်သောပါဝင်မှုသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် အရေးကြီးကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုလက်ခံသည်။ -(၁/စီပီ. ၁၆၊ စာပိုဒ် ၇)

FPICတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှု

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ၊ NLUPနှင့် တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဥပဒေ အစရှိသည်တို့သည် ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ FPIC အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်ကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ဓလေ့များအတိုင်း ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ပါရှိသည်။ အကယ်၍ အဆိုပါဒေသတွင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်ခွင့်မရပါက မည်ကဲ့သို့ပြုလုပ်ကြမည်နည်း။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများတွင် ပါဝင်သောဒေသခံလူထုများ၏ FPICလုပ်ငန်းစဉ် သည် အမျိုးသမီးများနှင့် အပယ်ခံအုပ်စုအပါအဝင် ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်သောလူတိုင်း၏ အမြင်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည် (၁၀. ၃. ၂)။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေတွင် FPICကိုလိုအပ်ပြီး (အခန်း ၄၊ ပုဒ်မ ၅)နှင့် နည်းဥပဒေမူကြမ်းများကလည်း ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို အမျိုး သားများနှင့်သာမက အမျိုးသမီးများနှင့်ပါ ပြုလုပ်ရမည်ဟု တိကျစွာဖော်ပြထားသည်(အခန်း ၄၊ ပုဒ်မ ၁၃)။

မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် မြေယာအသုံးချမှုဆိုင်ရာစီမံကိန်းရေးဆွဲမှုများ တွင် အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ကိုယ်ပိုင်တက်ကြွသော အသံပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရန်အတွက် NSPAW၊ NLUPနှင့် CEDAW တို့မှ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုသည်သာမက မြှင့်တင်ပေးထားသည်။ FPICလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် လည်း အထက်ပါအချက်များ ပါဝင်သက်ရောက်မှုရှိသည်။ NLUP၏ အခြေခံစည်းမျဉ်းများတွင် မြေယာနှင့်ပတ်သက် သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ ပါဝင်မှုနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို မြှင့်တင်ပေးရန်၊ မြေယာအရင်းအမြစ်များ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများနှင့် အားလုံးပါဝင်သောဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း များတွင် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများကို တန်းတူညီမျှသောအခွင့်အရေးများကိုပေးအပ်ရန် အစရှိသည့်အချက်များ ပါဝင်သည် (အပိုင်း ၁၊ အခန်း ၃)။

သစ်တောများနှင့်ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများတွင် အမျိုးသမီးများကို ဘေးဖယ်ထားသည့်အခြေ အနေများရှိသည်။ ထိုအခြေအနေများတွင် REDD+အနေဖြင့် အမျိုးသမီးများကို ယင်းကဲ့သို့ဘေးဖယ်ချန်ရစ်ထားသည့် ဒေသတွင်းလုပ်နည်းလုပ်ဟန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန်တာဝန်ကို ငြင်းဆိုခြင်းမပြုဘဲ၊ အမျိုးသမီးများ အပြည့်အဝပါဝင်ခွင့်ရှိစေရန်အတွက် အပြုသဘောဆောင်သောလုပ်ဆောင်မှုများကို ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည်။

ကျား၊မရေးရာနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်း

REDD+စီမံချက်များသည် ဒေသခံလူထုများထံသို့ စီမံချက်တွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ သစ်တောများကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်း၊ သစ်တောများကို အခြားမြေယာအသုံးချမှုအမျိုးအစားတစ်ခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းမသွားအောင် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းပေးမှုအတွက် အလျော်ပေးခြင်း အစရှိသည်တို့အတွက် ရန်ပုံငွေများပေးအပ်နိုင်သည်။ REDD+၏ သာတူညီမျှမှုရှိသောအကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းတွင် အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် အချက်နှစ်ခုရှိပါသည်။

- ဒေသဆိုင်ရာနှင့် မိရိုးဖလာသစ်တောပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုပြီး၊ သစ်တောများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းတို့တွင်ပါဝင်ရသော ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍအတွက် ဒေသခံလူထုများမှ သာတူညီမျှသောအကျိုးအမြတ်များရရှိကြောင်း သေချာစေရန်။ ကာဗွန်ကုန်သွယ်မှုကို စိတ်ပါဝင်စားသော ကုမ္ပဏီများနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများ၏ မြေယာလက်ဝါးကြီးအုပ်သိမ်းပိုက်မှုများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်လည်း လိုအပ်သည်။ အမျိုးသားအဆင့် REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများသည် အဆိုပါအန္တရာယ်များကို ထောက်ပြဆွေးနွေးထားပြီး၊ ကာဗွန်ပိုင်ဆိုင်မှုသည် မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တရားဝင်မြေယာမှတ်ပုံတင်များအပေါ် အခြေခံသင့်သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်(၁၀၄)။
- အကျိုးအမြတ်များကို ဆင်းရဲသားများ၊ အပယ်ခံများ၊ သစ်တောများအားဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခွင့် ကန့်သတ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် အကြီးမားဆုံးထိခိုက်ခံစားရသူများအပါအဝင် ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း သာတူညီမျှရှိစွာ ခွဲဝေပေးရန်။ ဤအချက်အတွက် အမျိုးသားအဆင့် REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများတွင် အကျိုးအမြတ်ရရှိခံစားရသောသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့သည် မည်သို့သော အကျိုးအမြတ်များကိုရရှိမည်၊ ၎င်းအကျိုးအမြတ်များကို မည်ကဲ့သို့ခွဲဝေပေးအပ်ရမည် အစရှိသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်ဟုဖော်ပြထားသည် (၂၀၂)။

အခြားနိုင်ငံများရှိ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ငွေပေးချေမှုများမှ အတွေ့အကြုံများအရ ရန်ပုံငွေများခွဲဝေပုံနည်းလမ်းသည် ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း မည်သူက အကျိုးအမြတ်ရရှိသည်ဆိုသည့်အပေါ် တန်ပြန်သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နီပေါနိုင်ငံတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေ၏ ၃၅%ကို ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ အကျိုးအတွက်အသုံးပြုရမည်။ ၎င်းတို့တွင် ပြည်သူ့အကျိုးပြုအလုပ်များ၊ ကျန်းမာရေးအသုံးစရိတ်များနှင့် ပညာတော်သင်ထောက်ပံ့ကြေးများ ပါဝင်သည်။^{၂၄} မြန်မာနိုင်ငံရှိစီမံချက်များအနေဖြင့် ဒေသခံလူထုအတွက် ကွဲပြားခြားနားသော REDD+ရန်ပုံငွေ ခွဲဝေပုံနည်းလမ်းအမျိုးမျိုးမှ အမျိုးသမီးများအား မည်မျှကောင်းစွာအကျိုးဖြစ်ထွန်းလာမည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ အမျိုးသားအဆင့် REDD+ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများတွင် ဤအကြောင်းအရာကို ထောက်ပြထားပြီး၊ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများမှ မည်သည့်အကျိုးအမြတ်များကို ၎င်းတို့အား ပေးအပ်ရမည်၊ အဆိုပါအကျိုးအမြတ်များကို ၎င်းတို့ထံသို့ မည်ကဲ့သို့ ခွဲဝေပေးအပ်ရမည် အစရှိသည်တို့ကိုဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်(၂၀၂)။ ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစွာ ချမှတ်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အမျိုးသမီးများ၊ အပယ်ခံနှင့် ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများကို ပါဝင်ခွင့်ပေးရမည်ဟု တိကျစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။

UN-REDD အစီအစဉ်မှ ကျားမရေးရာတုန့်ပြန်မှုရှိသော REDD+အတွက် ထပ်မံလေ့လာလိုပါက

Guidence Note on Gender Sensitive REDD+ (ဂျွန်ဒါဆိုင်ရာထိခိုက်ရှုလွယ်သော REDD+ လမ်းညွှန်ချက်မှတ်စု)

Methodological Brief on Gender (ကျားမရေးရာ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုပ်)

Guidelines on Free, Prior and Informed Consent (လွတ်လပ်သော၊ ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ)

UN-REDD Social and Environmental Principles and Criteria (UN-REDDလူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အခြေခံစည်းမျဉ်းများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များ)

နိဂုံး

အမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ သစ်တောပိုင်ဆိုင်မှုများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အတွက် လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သောအချက်များမှာ -

- နိုင်ငံတော်၏မူဝါဒများ၊ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်လျော်ညီစွာ မြေယာ၊ သယံဇာတအရင်းအမြစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် တန်းတူညီမျှမှုရှိသော အခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ရန်၊
- သစ်တောများအပါအဝင် မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များကို သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများအားလုံးတွင် အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- NDCနှင့် အမျိုးသားအဆင့် သစ်တောလုပ်ငန်းမဟာစီမံကိန်းတို့အပါအဝင် သစ်တောကဏ္ဍဥပဒေများ၊ မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုတို့တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုရန်၊ လေးစားရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန်၊
- ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောအတွင်း ကျေးရွာနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများကို ပြဌာန်းသတ်မှတ်ရာတွင် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများပါ ပါဝင်ခွင့်ရှိသည့် လူတိုင်းလက်လှမ်းမီသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသောလုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် လုပ်ဆောင်ပေးရန်၊
- ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောအသစ်များကို သတ်မှတ်ရာတွင် အဆိုပါနယ်မြေအပေါ် မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုင်ဆိုင်ထားသော အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများအပါအဝင် ဒေသခံလူထုအား လွတ်လပ်သောကြိုတင်အသိပေး တိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်းဆောင်ရွက်ပြီးမှသာလျှင် သတ်မှတ်ကြောင်းသေချာစေရန်၊

အစိုးရ၊ UNအဖွဲ့အစည်းများ၊ INGOများ၊ NGOများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအဖွဲ့အစည်းများမှ ဆောင်ရွက်သော စီမံချက်များ၊ စီမံကိန်းများနှင့် အစီအစဉ်များအားလုံးတွင် UNFCCC ၏ ကျားမရေးရာလုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့် REDD+အစီအစဉ်သည် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များအပြင် နိုင်ငံတော်၏မူဝါဒများအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည်။

- သစ်တောများကိုအသုံးပြုမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့တွင် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတို့၏ ကွဲပြားခြားနားသော အခန်းကဏ္ဍများနှင့် ဦးစားပေးမှုများကို ဆန်းစစ်လေ့လာရန်၊ နားလည်သဘောပေါက်ထားရန်နှင့် REDD+၏ ကဏ္ဍ တစ်ခုချင်းစီတွင် ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရန်ဖြစ်သည်။ ဌာနတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ၏ ကွဲပြားခြားနားသော အခန်းကဏ္ဍနှင့် ဦးစားပေးမှုများအတွက် အထူးသဖြင့်အလေးပေးဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
 - REDD+အတွက် ဂျွန်ဒါဆိုင်ရာထိခိုက်မှုလွယ်သော ချဉ်းကပ်နည်းရရှိရန် သုတေသနများပြုလုပ်ရန်။
 - အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများနှင့် ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှုများကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သော REDD+ အမျိုးသားအဆင့် မဟာဗျူဟာ၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ၊ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန်။
 - REDD+အစီအစဉ်နှင့် REDD+စီမံချက်များကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းများတွင် ကျားမရေးရာအမြင်များကို ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းရန်။

REDD+၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲခြင်း၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ချခြင်းများတွင် ဌာနတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍများကို အသိအမှတ်ပြုပြီး၊ မြှင့်တင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ မိရိုးဖလာလုပ်ပိုင်ခွင့်များမှတစ်ဆင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရိုးရာဓလေ့အသိပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူများအဖြစ်သော်လည်းကောင်း ဌာနတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ၏ အကူအညီများကို ပါဝင်ခွင့်ပေးရန်ဖြစ်သည်။

- အမျိုးသမီးများ၏အသိပညာနှင့် ဦးစားပေးမှုများကို အဆင့်တိုင်းတွင် ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းနိုင်ရန်အတွက် ဌာနတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများအပါအဝင် အမျိုးသမီးများ၏ ပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်မှုကို သေချာစေမည့် REDD+လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရမည်။
 - REDD+နှင့်သက်ဆိုင်သော ကော်မတီများနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုပိုင်းရာထူးများတွင် အမျိုးသမီးများကိုယ်စားပြုခံရမှုကို မြှင့်တင်ပေးရန်။
 - REDD+နှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှုကို စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးပေးရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ထိရောက်သောပါဝင်မှုအတွက် အတားအဆီးဖြစ်စေသောအရာများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန်။
 - REDD+တွင် အမျိုးသမီးများ ပြည့်ပြည့်ဝဝထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်နိုင်ရန်အတွက် အတားအဆီးဖြစ်စေသောအရာများကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရန်။ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ ပါဝင်မှုအတွက် ကွဲပြားခြားနားသော စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရနိုင်သည့် ဌာနတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများအတွက်ဖြစ်သည်။